

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

V. I. LENIN — 97 de ani de la naștere

- Scînteieri în furtună
- Ce chip uimitor!

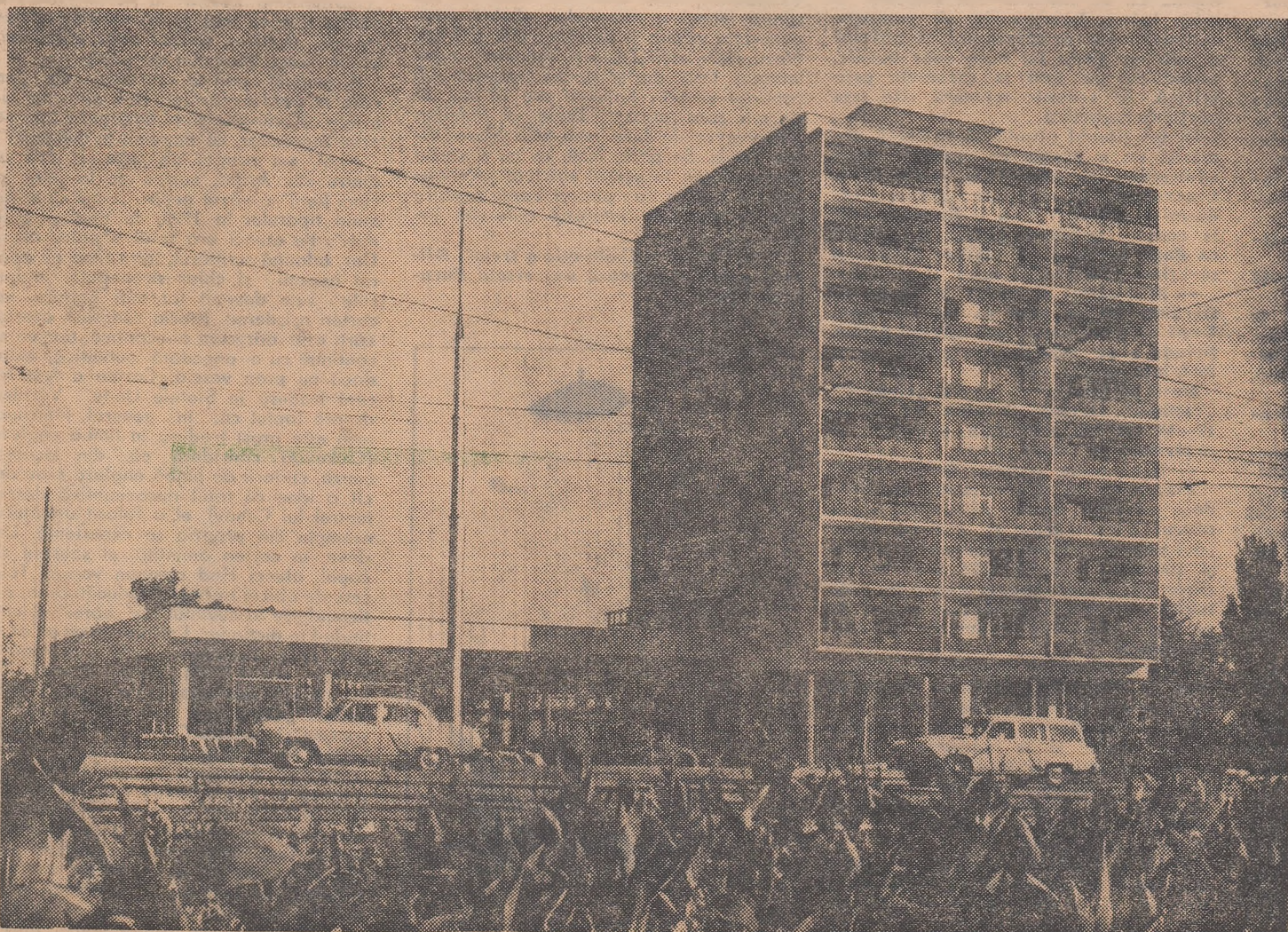
Fata cu anemone

Foto: N. Anastasiev

O formă necunoscută
a materiei?

Fastul și gloria Alhambrei

ALCHIMIȘTII MODERNI ȘI INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ

Noile clădiri ale Tașkentului

Pagina de umor:

Cum se scrie
un roman

Cum
se concepe
o disertație

Cum nu se
ascultă
o conferință

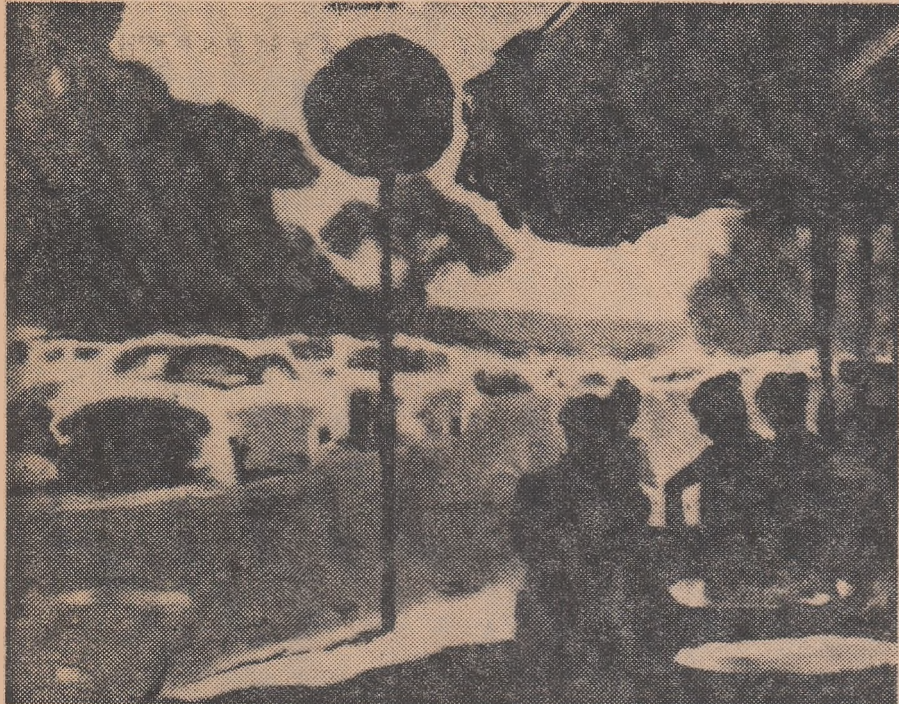
Anul XXIII

16

(1153)

21 aprilie 1967

12 pagini, 1 leu

E. Kibrik

Cafenea din Paris (Tus)

PROZĂ

Baschetbalistul

Dedicată lui Stasis Krasauskas

Boris se simțea bine în incinta aeroporturilor, cu dimensiunile lor infinite și clădirile uriașe, cu ritmul lor de activitate puternic și precis, dar mai ales pentru că înfățișarea lui trecea neobservată.

Căci Boris era însoțit, întotdeauna și peste tot, de atenția exagerată a celor din jur și îi era dat să surprindă, la tot pasul, fie șaptele de uimire, fie exclamațiile răutăcioase ce exprimau groaza cea mai desăvârșită sau admirația, e adevărat, rezervată, față de un asemenea fenomen al naturii, foarte rar, cum era el. Dar pe aerodromuri, lumea era obișnuită cu orice și nu se mira de nimic, chiar dacă dintr-un avion ar fi coborât un elefant.

Orașul, pe aerodromul căruia de abia aterizase, îi plăcuse. Rotindu-se deasupra, străzile i se păruseră destul de largi, casele destul de arătoase, iar stadionul impunător.

Îndreptându-se spre autobuz, Boris își mai păstra încă liniștea și buna dispoziție. Pantofii se lățiseră și nu-l mai jenau aproape deloc, iar după căldura istovitoare a orașului din sudul țării, unde echipa lui își disputase sferturile de finală, într-un meci care durase foarte mult, aici, în orașul nordic, respira mai ușor. Pășea liniștit spre ieșire, cu capul puțin aplecat, cu gîtul dezgolit, mîngiat de briza mării, fără să privească cheliile, semichelile, coafurile și șepcile boțite ce se zăreau de la înălțimea lui. Dacă ar fi putut, ar fi trăit mereu pe aerodromuri, și anume chiar acolo, la marginea mării.

— Ce înălțime are tovarășul? îl întrebă, însă, deodată cineva pe antrenorul lui.

— Cetățene, lasă-ne în pace, îi răspunse acesta supărat.

— Ce înălțime are tovarășul? repetă întrebarea un alt curios.

— Citește ziarele, unchiule, dacă te interesează, îl sfătui Kolea Zubenko.

— Da' ce? Îți vine greu să-mi răspunzi? îi ripostă, enervat, cetățeanul. Ce înălțime are tovarășul?

— Doi metri douăzeci și unu de centimetri, îi răspunse Șavlatov.

Fața rotundă a lui Boris, de o rumeneală copilărească, plutea deasupra mulțimii, într-un nor obișnuit, de tristețe. Lui nu i se adresa nimeni, cu gândul că, probabil, nu știe nici să vorbească.

— E adevărat, crește mereu? îl întrebă un erudit pe Șavlatov.

— Cite puțin, îi răspunse Șavlatov. Cu toții creștem cite puțin. Dumneata nu crești, tovarășe? Fiecare trebuie să crească...

— Suie, Boris, îl pofti antrenorul. „Acuși o să se intereseze de pantaloni, își spuse Boris, urcându-se în autobuz. Cîți metri de stofă îmi trebuie pentru o pereche de pantaloni. Pe urmă, ce număr port la pantofi. Un public atent, politicoș, n-am ce zice“.

În sfîrșit, toată echipa se urcă în autobuz. Boris își făcu loc, cu greutate, pe bancheta din spate și mașina porni.

— Am aici o cunoștință, spuse Șavlatov. A jucat acum doi ani în echipa „Burevestnik“. Liahov, îți aduci aminte de țigăneșca aia?

— I-ai scris? întrebă Liahov, încetigător.

— Sigur. Totu-i în regulă.

— Are vreo prietenă? îl întrebă Liahov și mai încet.

— Cum să nu! făcu mirat Șavlatov. — Fetele frumoase au întotdeauna prietene urite, îi șopti Liahov. O știu eu. Îți dai o întâlnire și pe urmă, toată seara, ai parte de una urită. E încă bine dacă se nimereste să fie deșteaptă. Dar dacă mai e și proastă...

— Da, dar nu știi cine-i Șavlatov, se lăudă, rîzînd, acesta. Pe mine nu mă trage nimeni pe sfoară. Borka, sint aici niște fete... Înalte și frumoase... Boris, vrei să faci cunoștință cu una?

— Vreau, îi răspunse Boris.

Era un răspuns cu totul surprinzător chiar pentru el însuși. Și acum, tot autobuzul începu, deodată, să hohotească. Antrenorul zîmbi și el, iar șoferul, rîzînd cu lacrimi, conducea autobuzul cu capul întors spre Boris. Numai Liahov, trist, nu zîmbea.

După antrenament, pe inserat, Boris ieși să se plimbe cu Liahov, prin oraș. Ar fi vrut să se ducă la cinema, dar nu găsiră locuri în ultimul rînd. Și Liahov nu-l părăsi pe Boris, se solidariză cu el, cu toate că statura lui era obișnuită: un metru nouăzeci și cinci... La un moment dat hotărîră să intre într-o bombonerie, să cumpere caramelle, dar se răzgîndiră în ultimul minut, iar Boris își linse doar buzele, uitîndu-se cu jînd la caramelle prin vitrină. În schimb, mincarea cite trei porții de înghețată.

În tot timpul plimbării, fuseseră urmăriți de o droaie de curioși: copii, adolescenți și oameni în toată firea. Cineva strigase, proteste: „Nene, prinde-mi o vrabie!“ Unii îi fluierau, alții le cereau, politicoș, autografe, pentru ea după aceea să se alătore gloatei și să-i fluiera, împreună cu ea.

— M-a călcat pe picior, se lăuda un flăcăiaș. Mi se pare că mi l-a rupt. După care începu să sară într-un picior, tîrîndu-l pe celălalt, de parcă ar fi fost, într-adevăr, rupt.

Boris se întoarse și-și privi „victima“. „Victima“ trebuia să aibă, ca și el, 17—18 ani, nu mai puțin, dar sarea și se strîmbea ca o mică paiată.

— N-ai minte, îi spuse Boris, rîzînd. Ziarele de seară anunțaseră cu litere de-o șchioapă meciul de a doua zi, în cadrul semifinalelor și sosirea celor „doi giganti“: Boris Filiminov (221 cm) și Iustinas Valdonis (221 cm), în ale căror mîini, deocamdată lipsite de prea multă experiență, strălucesc poate, de pe acum, medaliile de aur ale viitoarei Olimpiade.

Boris îl văzuse pe lituanianul Valdonis încă de dimineață, în holul hotelului. La început, îi zărise doar spinarea și ceafa înălțîndu-se deasupra colegilor lui de echipă și se îngrozise, întrucît și el era obișnuit să-i măsoare pe oameni cu măsurile obișnuite. Spatele și ceafa lui Valdonis i se păruseră neobișnuit de mari, parcă n-ar fi fost de om, ci de mamut.

Apoi, se întîlnise la masă cu echipa lituaniană și constatase că Valdonis se jena ca și el de pofta-i de mîncare extraordinară, roșea mereu, își mișca mîinile și picioarele cu multă grijă, ca să nu strice cumva ceva; și mai observase, de asemenea, că și Valdonis

se uita la el cu niște priviri fugare și timide.

În clipa aceea, pe Boris îl fulgerase gîndul: ce bine ar fi fost să se împrietenească cu Iustinas și chiar să învețe cu el în aceeași clasă. Ce bine ar fi fost dacă într-o asemenea clasă toți elevii și elevele ar fi avut înălțimea lor. Ar fi putut să joace baschet, concurînd între ei cu forțe egale, și chiar să sară capra. Și pe deasupra ar fi putut să se întîlnească și el cu o fată în parc, să o iubească și, de ce nu, să se sărute cu ea...

Vasili Axionov

(Va urma)

VITRINA

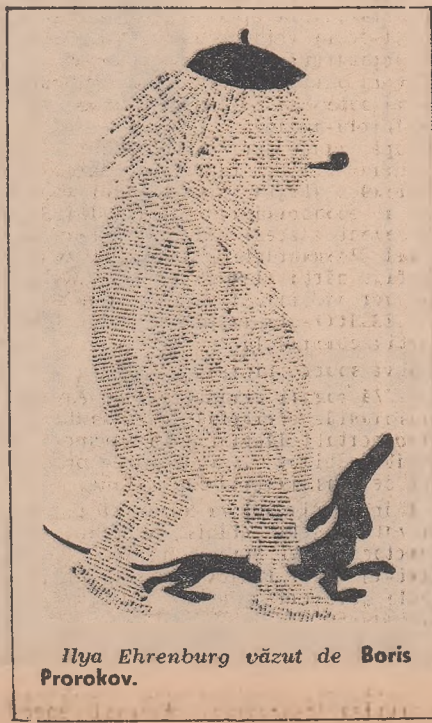
Generațiile revoluției

Plecat în permisie, în drum spre casă, soldatul roșu Kondrat Nazarevski nimereste în gospodăria bătrînului Skuratovici, unul din bogătanii regiunii. Acolo o descoperă printre slugi pe Zosia. Acesta este punctul de plecare al romanului*).

Bătrînul Skuratovici și Tolik, fiul lui, dezertor din Armata Roșie, uneltesc împotriva puterii sovietice. Denunțați de Zosia că dosesc grînele datorate statului, se răzbună omorîndu-i familia și incendiîndu-i casa; bătrînul va sfîrși executat, Tolik va fugi și va deveni șef de bandă. Singură pe lume, Zosia se căsătorește cu o altă fostă slugă a chiaburului, cu Mihalka Tvorîtki. Voind să scape de sărăcie, tinărul visează după tipicul tradițional al căpătuirii o gospodărie mare și bogată și în slujba acestei năzuințe va pune o deosebită tenacitate și o desăvîrșită lipsă de scrupule. Descoperind pe lingă aurul ascuns al chiaburilor și o uriașă sumă de bani sustrasă de bandiți din tezaurul unei bănci, tînuiește comoara, îndestulîndu-se din ea cu multă prudență. Denunțat de nevastă, care nu poate accepta o existență întemeiată pe jaft, Mihalka e judecat și închis. Ajutată de fostul soldat, Kondrat Nazarevski, Zosia va deveni muncitoare și va pleca în cele din urmă la învățătură; Mihalka, dumirit în anii de închisoare, revine eliberat de obsesia banului. Ultima fagăduială a autorului e de a scrie în continuare cronica Slavei, fiica Zosiei și a lui Mihalka.

Intenția programatică a lui Ciornii e de a povesti cronica a trei generații de la revoluție. Afit doar că noțiunea de generație e aici destul de confuză. Există, de pildă, generația bătrînilor: aceea a lui Skuratovici, a tatălui Zosiei, ucis de Tolik, a tatălui lui Kondrat, mort în spital, a tatălui lui Mihalka, gazat în timpul războiului și mort mai tîrziu cu plămîni mincați; dar în afară de Skuratovici, nici unul nu intră în teșătura intimă a romanului. Există apoi generația căreia îi aparțin Tolik și frații Nazarevski, soții Zosia și Mihalka; o generație, însă, destul de neomogenă sub raportul vîrstei: Kondrat are 18 sau 20 de ani, sora lui opt, Zosia și Mihalka paisprezece. În fine, generația Slavei, fiica Zosiei. Se pare, însă, că nu e vorba de generații, în sensul strict al succesiunii, din tată în fiu: părinți, copii, nepoți; așa se explică interesul autorului în-

*) N. Ciornii: „Generația a treia“, Editura pentru literatură universală, București, 1967.

Ilya Ehrenburg văzut de Boris Prokrov.

cartea

deosebi pentru generația Zosiei și aceea a Slavei. Și nu e vorba probabil nici de generație în înțelesul foarte larg al unei categorii de oameni de aceeași vîrstă, căci autorul asociază dificil pe Kondrat și Tolik, deși, nici vorbă, oricît de diferită e lumea fiecăruia, ei fac parte din aceleași generații. Cel mai probabil e că autorul a urmărit să scrie istoria a trei generații de constructori ai revoluției: aceea care a făcut-o, aceea care a consolidat-o și, în sfîrșit, aceea care continuă să lupte pentru ea.

De aceea există în cartea asta naivă un anume farmec și ne întrebăm dacă nu cumva el se hrănește din farmecul de totdeauna al basmului. Căci numai în basm aflăm, repetate cu naivitate, situații afit de tipice și personaje afit de fixate. Și poate tot de aceea asemenea romane rezistă la lectură și tot de aceea asemenea romane își găsesc, cu fiecare generație, cititori credincioși, dispuși să reia încă o dată și încă o dată aceleași minunate și bine știute întîmplări. E un basm infinit, tutelat de marea legendă a Revoluției.

Alexandru Sever

INTERVIU

Cu Kornei Ciukovski despre...

Kornei Ciukovski, unul din decanii de vîrstă ai literaturii sovietice care a împlinit de curînd 85 de ani, l-a cunoscut pe Kuprin cînd acesta din urmă era încă foarte tînăr și s-a întîlnit cu Blok, în uniformă de student.

Dar cu toată vîrstă-i înaintată, Kornei Ciukovski își continuă activitatea creatoare și într-un interviu acordat revistei „Literaturniaia Rossia“ a vorbit despre cărțile sale cu mai multă vioacune tînească, decît un scriitor aflat să zicem, la jumătatea drumului de viață.

A început prin a mărturisi „ura“ pe care o poartă cărților ce-i apar în vitrinele librărilor și a adăugat: „mi se pare îngrozitor, că oamenii le cumpără“.

Apoi, s-a ocupat de „istoria“ citorva dintre ele. Astfel, cartea de la „Doi la cinci (ani)“ a văzut pentru prima dată lumina tiparului în 1928, cu titlul „Copiii mici“. Pe atunci era tatăl a patru copii.

Dar, adăugă scriitorul, între timp au apărut nepoții și chiar strănepoții. Impresiile i-au devenit tot mai bogate, iar cartea așisderea. Istoria zămisliții acestei cărți este oarecum anecdotică, dar ea se continuă cu o anecdotă autentică, chiar dacă nu prea veselă. Cartea a fost recent tradusă în Statele Unite. Vorbînd despre faptul că, în general, literatura rusă este prost tradusă în limba engleză (Ciukovski consideră că, din această cauză, cititorii de limbă engleză n-au decît o idee cu totul aproximativă despre teatrul lui Cehov), el a folosit următorul exemplu din propria sa experiență. Undeva, în cartea amintită, el spusese că, copiii, atunci cînd compun versuri, folosesc de obicei troheul. Traducătoarea, potîcindu-se la cuvîntul rus „horei“ și, căutîndu-l în dicționar, l-a înlocuit cu un omonim, care însemna „boală“, ce poartă numele popular de „dansul sfîntului Vîta“. Drept care propoziția tradusă sună astfel: „Copiii ruși compun versuri în spasme și convulsii“.

Dar lungă istorie a fiecăreia dintre cărțile lui Ciukovski nu începe și nu se termină cu cea amintită mai înainte. Diferitele ediții ale lucrării „Whitman — așa cum l-am văzut eu“, revăzute mereu, sint de fapt strănepoții unei cărți, cu același titlu, apărută acum 66 de ani... Iar volumul de amintiri „Contemporanii“, acum la a cincea ediție, este complet refăcut în raport cu prima ediție, întrucît fiecare pagină a fost transcrisă și verificată, în repetate rînduri.

V. I. LENIN — 97 de ani de la naștere

„...va veni o vreme cînd viața lui va fi studiată nu an cu an, ci zi cu zi și fiecare cuvînt ieșit din gura lui, fiecare mărturie despre viața lui, despre împrejurările și evenimentele legate de el vor fi la fel de importante și necesare omenirii ca lumina ce ne vine de la Soare“.

V. D. BONCI-BRUEVICI

Scînteieri în furtună

Inceputul deceniului al treilea. Lenin a conturat în puține cuvinte atmosfera din țară: „la noi e foame, frig, transportul distrus, tifos exantematic“.

Evenimentele se succed năvalnic, spre Sadovniki *) zboară bilețelele de la Lenin care precizează unele probleme, cer să fie abordate mai operativ altele, legate de electrificare, de avîntul economiei naționale. Din toate răzbate tensiunea unei discuții abia încheiate, al cărei conținut pare însă la prima vedere departe de realitatea crudă care vorbește despre dînsa prin teancurile de depeșe militare, prin veștile despre înaintarea garniturilor cu cereale, lemne, carbune, sare...

Dar și mai îndepărtat pare momentul cînd Vladimir Ilici l-a chemat pe Krjijanovski la el, la Geneva, unde se făcea „Iskra“, unde se purtau polemici, aveau loc discuții politice, l-a chemat să „privească miezul ciocotului“.

Acum, „miezul ciocotului“ e Kremlinul unde se adună toți cei veniți de pe toate fronturile, din satele și orașele Rusiei.

Din însărcinarea lui Lenin, Gleb Maximilianovici a scris un articol (care mai târziu a devenit broșură). Gîndul lui s-a străduit să străbată spațiile întinse ale tehnicii, să cuprindă problemele zilei, să le pună de acord cu problema generală a electrificării țării.

Krjijanovski i-a trimis lui Lenin „articolușul“, cum i-a spus. Și, firește, a urmat răspunsul.

Vladimir Ilici i-a trimis lui Krjijanovski o scrisoare care zbură din toate rîndurile, care, cu fiecare cuvînt, chema la fapte, la luptă.

*) Pe Sadovniki, azi strada Osipenko, locuia G. M. Krjijanovski.

Lenin avea un scris caracteristic, literale se succedau strîns, cuvintele se așterneau năvalnic cînd ordonate ca mărgelile, cînd răsirate... Pe bună dreptate se putea spune că pentru cuvinte nu prea era loc, dar ideile se simțeau la largul lor. Scrisoarea începea așa:

„Gleb Maximilianovici!

Am primit și am citit articolul.

Este excelent.

Ne trebuie o serie ca el. Atunci vom scoate o broșurică. Ne lipsesc tocmai specialiștii cu vederi largi sau „cu darul previziunii...“

Tonul general al scrisorii e viguros, vesel, pătruns de o forță inteligentă care străbate întreg acest document neprețuit, ce a devenit apoi punctul de plecare al lucrărilor Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei.

Această scrisoare îl caracterizează perfect pe Lenin cu planurile lui gigantice și energia-i debordantă, cu visurile și seba pătimașă de a electrifica Republica Sovietelor, căci numai electrificarea poate renaște Rusia.

Ea conturează proporțiile faptelor plănuite, definește sarcina proletariatului: „de a cuprinde toată Rusia în linii generale“.

Vladimir Ilici cunoștea obiceiul lui Krjijanovski de a fi peste măsură de prudent în calcule. În articole, în proiectele pe care le trimitea lui Lenin se puteau întîlni adesea cuvintele: „în linii generale“. Poate că pe Ilici îl amuza, dar accepta seriozitatea și prudența inginerului mînuitor de cifre și calcule.

Să înflăcăram masele cu „perspectiva limpede și luminoasă (științific fundamentată); să ne apucăm de treabă și în 10—20 de ani vom electrifica toată Rusia, cea industrială ca și pe cea agrară. Să muncim pînă la ațîția (mii sau milioane de cai putere sau kilowați? dracu să-i știe!) robi-mașină...“

După nouă ani și jumătate cînd Krjijanovski va raporta Congresului Sovietelor despre primul plan cincinal al economiei naționale a U.R.S.S. va reveni la acest admirabil bilețel leninist. Președintele Gosplanului va sta în fața hărții electrificate a U.R.S.S., dar nu va mai fi vechea hartă a G.O.E.L.R.O.-ului anilor 20; ci o nouă hartă a cincinalului.

Și va spune cam așa:

— Vă rog să luminați harta. Arătați construcțiile energetice, combustibilul! Transportul! Metalul! Întreprinderile textile! Chimia! Arătați întreg programul de construcție al cincinalului...

Și în mîinile lui va începe să palpate ca viu bilețelul leninist, bilețelul de la director, cum îi spunea lui V. I. Lenin ziaristul Mihail Kolțov care relata în paginile „Pravdei“ despre discursul lui Krjijanovski:

„A ales dintr-un teanc de hîrtii bilețelul directorului și a început să-l citească cu voce domoală... Bilețelul cuprindea însărcinări... Expresii ener-

gice. Exclamații stimulative, ba pînă și referiri la dracu... Bătrînul inginer era foarte emoționat citind scrisoarea directorului. Încerca să-și ascundă emoțiile, să-și păstreze pînă la capăt calmul ingineresc. Să afișeze singele rece al omului obișnuit cu tehnica. Dar nu izbutea. Nu mai avea anii care să i-o îngăduie. Glasul îi tremura... Era gata să izbucnească în lacrimi. Dar printre rînduri era și un drac. Directorul, viguros și vesel, plin de viață și încrezător își presăruse scrisorile de lucru cu expresii energice. „Să muncim pînă la ațîția (mii sau milioane de cai putere sau kilowați? dracu să-i știe!) robi-mașină și altele. Dacă ar mai fi și o hartă exemplificatoare a Rusiei, cu centre și cercuri? sau acest lucru încă nu este posibil?“

Și ascultătorii începură să ridă. Rîsetele se transformară în aplauze. Aplauzele într-o furtună de exclamații, de noi aplauze. Și toate se revărsară într-un cîntec, un imn de luptă vechi, dar cu note puternice de bucurie“.

„Dar să revenim la acel ianuarie al anilor douăzeci.“

„Repet, — își sublinia cu insistență Vladimir Ilici ideea în scrisoarea către Krjijanovski, — că trebuie să atragem masa de muncitori și țărani conștienți cu un program grandios pe 10—20 de ani.“

Al d-voastră, LENIN“.

Și își încheie scrisoarea cu cuvintele obișnuite în corespondența lor: „Vom mai vorbi la telefon“. Erau atît de multe idei încît nu era cu putință să le pună pe toate pe hîrtie și discuția trebuia continuată chiar în aceeași zi sau cel mai târziu a doua zi.

Citeșc și recitesc scurtele rînduri electrizante ale acestei scrisori și în memorie îmi revine leninistul — „Dați-i drumul!“ În 1902, la Samara se adunaseră la G. M. Krjijanovski iskristii ruși. Aflînd de această întîlnire a revoluționarilor, Lenin le-a scris numai-decît, cu o imensă bucurie, lui Gleb Maximilianovici și tovarășilor săi: „Inițiativa d-voastră ne-a bucurat strașnic. Ura! Intocmai așa! dați-i drumul!“

De unde și-a însușit Lenin definiția specialistului ca un om cu vederi largi sau „cu darul previziunii...“ De unde a luat el cuvintele: „cu darul previziunii“? Cred că chiar numai după ele putem să ne dăm seama de natura discuțiilor dintre Președintele Sovnarkomului și inginerul Krjijanovski.

Dar cine știe, poate că în zilele acelea Lenin și Krjijanovski visau amîndoi la asemenea oameni, visau cu voce tare, cînd devenise limpede că electrificarea trebuia pusă temeinic la ordinea zilei („să cuprindă toată Rusia în linii generale“).

Socialismul înseamnă activitate, spune Lenin, o activitate care se desfășoară nu pe o perioadă de cîteva luni. Ce fericire că muncitorul începe să învețe, e adevărat destul de încet și cu greșeli, dar ce fericire „să vezi lună de lună cum muncitorul intră treptat în rol, începe să-și risipească sfiala și să se simtă conducător“ (Se găsește cuvîntul: „conducător!“)

La un moment dat întîlnirile și convorbirile de la Kremlin, schimbul de bilețele fulger începură să nu-l mai satisfacă pe Vladimir Ilici. Trebuia să poată comunica în orice moment prin telefon cu Gleb Maximilianovici, și la servicii, și acasă spre a continua schim-

bul de păreri despre criza de combustibil și, mai mult, despre electrificare.

Scrisoarea adresată lui Krjijanovski a fost expediată la 23 ianuarie. După două zile Comisarul poporului pentru poștă și telegraf a primit din partea Președintelui Sovnarkomului însărcinarea de a instala cît mai repede posibil un fir direct.

De atunci, în corespondența lui Lenin întîlnim tot mai des cuvintele:

„Mai vorbim la telefon“.

„După ce veți primi scrisoarea vă rog să-mi telefonați, să mai vorbim“.

„Telefonați-mi...“

Gleb Maximilianovici se gîndea adesea la motivele pentru care Lenin se simțea atît de atras de universul ingineresc, de ideile tehnicienilor... Adevăratul inginer este caracterizat de îndrăzneală creatoare și convingeri ferme. „Mă gîndesc, spunea Gleb Maximilianovici, că firea asta a lui a contribuit mult la simpatia lui Vladimir Ilici pentru munca tehnicienilor și pentru tehnicienii înșiși“.

Pentru Lenin, întîlnirile cu Gleb Maximilianovici nu erau de loc un prilej de odihnă, de refugiu din atmosfera amenințată de furtună a realității sovietice, ci mai degrabă altceva: întîlnirile și discuțiile cu inginerul Krjijanovski erau o necesitate a firii lui Lenin care știa să vadă în prezent germeii viitorului.

Lenin era în întregime activitate. Iar alături de el se afla un inginer comunist, un om cu vederi largi și „cu darul previziunii!“

B. Galin

(Din „Znamia“)

Ce chip uimitor!

În 1927, la zece ani după ce John Reed asistase la cele „Zece zile care au zguduit lumea“, a descoperit lumea socialismului scriitorul american Theodore Dreiser. Rodul călătoriei sale de trei luni prin U.R.S.S. a fost cartea „Dreiser privește spre Rusia“, apărută în 1928, din care reproducem un fragment consacrat lui V. I. Lenin.

Vladimir Ilici Lenin. Dacă lumea va adopta cîndva comunismul, neîfămurită va fi faima acestui om! Va deveni un erou internațional... Și cu cită energie și consecvență au propagat și propagă cei ce se află la putere teoriile lui, operele, aspirațiile și personalitatea lui printre toți locuitorii acestei țări imense! Lucrările lui sînt publicate nu numai în tradiționalele opere complete, ci și în numeroase broșuri și volume separate. Popularitatea lor nu suferă nici o comparație.

Trupul lui odihnește într-un sicriu de sticlă, sub plafonul înbrăcat în pinză roșie al Mausoleului îndoliat din Piața Roșie. Pe chipul lui palid, obosit, cu poameții proeminenți și barbison, pe fruntea-i înaltă cade o lumină albă, puternică. Un om de statură mijlocie și foarte, foarte ostent. (Părea că obosise stînd culcat acolo sub privirile a milioane de ochi care lumecă și lu-necă peste chipul lui imobil). Dar ce uimitor e acest chip, și ce lucruri uimitoare se istorisesc despre viața lui! Și ce mult l-au iubit toți cei ce au lucrat cu el!... Seară de seară, an de an, mereu alte șiruri de mii de oameni vin spre a-l privi și a-și însufia noi elanuri.

I-am văzut, nu o dată, între orele cinci și șapte seara, cum stăteau de-a lungul zidului înalt, acoperit cu zăpadă al Kremlinului și așteptau, așteptau... În aceste ore intrarea în mausoleu e permisă oricui. Unii, trecînd, își duc batistele la ochi. Alții, mai mistici din fire, își fac semnul crucii și ating cu venerație bariera ce înconjoară sicriul de sticlă. În sfîrșit, alții se opresc și-l privesc atent, pios, așteptînd parcă un răspuns sau cău-tînd să înțeleagă ceva — căci faptele, gloria și geniul lui depășesc limitele înțelegerii lor.

Dormi în pace, Ilici, părinte al noii forțe sociale care — cine știe — va schimba poate lumea!

Theodore Dreiser

TRAGICUL DESTIN AL

III

„CELEI MAI MARI SPIOANE”

În primăvara lui 1905, la Paris stârnea mare vîlvă o tinăra dansatoare, pe nume Mata-Hari, care oferea locuitorilor capitalei franceze un spectacol cu totul deosebit de ceea ce văzuseră pînă atunci. Dar cine era Mata-Hari? O frumoasă indiană — arată publicistul sovietic S. Milin în reportajul său cu caracter de reconstituire — care învățase să execute dansuri religioase și fusese închinată din copilărie crudului și răzbunătorului zeu Shiva. Destinul ei luă însă altă întorsătură și, după două căsătorii nefericite, fermecătoarea indiană ajunge la Paris, unde realitatea îi întrecu toate așteptările. În 1907, Mata-Hari plecă în turneu la Berlin și, după cîtva timp, fu recrutată de serviciul de spionaj german. În felul acesta, în viața frumoasei dansatoare începu o altă perioadă care îi aduse o nouă faimă, de data aceasta însă tragică. După izbucnirea primului război mondial, ea izbuti să se înapoieze în Franța, obținind chiar un permis pentru orașul Vittel, în zona frontului.

Înveșmîntată într-un modest halat de soră, gîngăsa Mata-Hari începu să-i îngrijească cu deosebită duiosie pe Markov și pe alți răniți, îngăduindu-și doar arareori, în cite o seară, să zăbovească puțin într-un local din preajma spitalului, transformat în mare grabă în club al ofițerilor. Deși piloții de la aerodromul militar de lângă Vittel o invitaseră care mai de care să viziteze aerodromul, frumoasa soră de caritate nu răspunse stăruințelor lor. Și la drept vorbind, ce ar fi putut să facă la aeroport? Se pricepea la avioane tot atît de puțin cît înțelegeau piloții din cultul zeului Shiva, și apoi toate informațiile care o interesau, ei i le ofereau pe tavă la un pahar de Bordeaux.

Cu toate acestea, atitudinea aparent ireproșabilă a surorii de caritate voluntare atrase luarea aminte a unui ofițer din serviciul de spionaj francez, pe nume Dubois. De cîteva ori, acesta observase că, noaptea tîrziu, în cămăruța ei din pavilionul spitalului, Mata-Hari scria. Și în același timp el își aminti că ea nu primea niciodată răspuns la scrisori. Interesîndu-se de corespondența ei la cenzorul din localitate, Dubois află că de fapt fosta artistă nu trimitea nimănui scrisori sau cărți poștale ilustrate. Unde dispăreau atunci paginile scrise cu atîta sîrg? Era vorba de o intrigă sentimentală sau...?

Mata-Hari fu pusă sub observație. Dar fără nici un rezultat. Cercul cunoștințelor ei se limita exclusiv la ofițeri răniți și la cei din garnizoana locală. Iar printre ei nu era nici unul care să poată fi luat drept agent german avînd, între altele, misiunea de a expedia scrisorile fostei dansatoare.

E adevărat că rămăsese totuși o verigă suspectă și anume plecările regulate, o dată sau de două ori pe lună, ale frumoasei îngrijitoare a răniților la Paris. Dar și deplasările ei erau în întregime justificate de necesitatea de a se aproviziona cu produse cosmetice și cu delicatose, care nu se găseau în pustietatea aceea.

Pentru orice eventualitate, însă, cazul fu adus la cunoștința Biroului II din Paris. Și serviciul de contra-spionaj francez descoperi în cele din urmă că, de fiecare dată, Mata-Hari îi vizita pe atașajii din Paris ai Olandei, Suediei și Spaniei. Se punea, așadar, întrebarea dacă cei trei diplomați, reprezentanți ai unor state neutre, erau spioni în slujba inamicului. Dar cum să-i descoperi? După verificări minuțioase, ipoteza căzu, căci toate cele trei persoane se dovediră în afară de orice bănuie.

La Scotland Yard

Între timp războiul își urma cursul, iar dacă Mata-Hari făcea, într-adevăr, spionaj pentru germani, fiecare zi de libertate a ei se putea solda cu mari pierderi pentru țările Antantei. Numai situația fără nici o ieșire determină serviciul de contraspionaj francez să recurgă la o operație foarte riscantă și pasibilă de complicații internaționale. După o nouă vizită la Paris a fostei dansatoare, agenții Biroului II interceptară și deschiseră corespondența diplomatică a celor trei atașaji. Rezultatul fu din cale afară de neașteptat: în fiecare valiză diplomatică se descoperiră cîteva scrisori ale dansatoarei

adresate unor persoane din străinătate. Constatînd faptul, agenții contraspionajului francez făcură o greșală grosolană: în loc să copieze scrisorile și apoi să le trimită la destinație, le confiscară. Specialiștii-criptografi, care primiră spre cercetare corespondența suspectă, declarară însă în unanimitate că scrisorile nu cuprindeau nici o urmă de informații cifrate, ci numai obișnuite bîrfeli feminine.

Mata-Hari în 1912

În schimb, agenții serviciului de spionaj se pomeniră pe capul lor cu Mata-Hari în chip de furie dezlănțuită. Izbutind să obțină audiență la unul din conducătorii Biroului II, ea declară indignată: „Nu sînt supusă franceză și am dreptul să întretin corespondență cu prietenii din orice țară. Iar dacă unii atașaji îmi fac mici servicii, trimițîndu-mi scrisorile peste graniță prin curier diplomatic, este numai pentru ca să nu zacă cu săptămînilor în birourile de cenzură militară”.

Apoi, dintr-o singură răsufflare, Mata-Hari îl asigură pe șeful care o primise

în audiență de devotamentul ei neîmămurit față de Franța și se oferi chiar să dovedească acest lucru. De pildă — spuse Mata-Hari — încă în timp ce se afla la Berlin aflase întîmplător de la admiratorii ei că submarine germane transportau de mult prin contrabandă arme în portul marocan Mahdia. De ce n-ar încerca aliații să le captureze? Apoi ea ar fi putut pleca în Belgia spre a încerca să-l recruteze pe generalul Moritz von Bissing, pe care îl cunoștea îndeaproape și care-și avea acum statul major lângă Bruxelles. Ori poate serviciul de spionaj francez se interesa de... Pe scurt, propunerile — una mai ademenitoare decît alta — se numărau cu zecile.

Conducătorii Biroului II se aflau în fața unei dileme. Pe de o parte nu aveau dovezi certe care să confirme legătura fostei dansatoare cu germanii și propunerile ei erau foarte ademenitoare. Pe de altă parte, ele puteau fi un truc abil pentru ca Mata-Hari să câștige încrederea francezilor și să înceapă un joc dublu. În cele din urmă,

ce ajunse în Belgia informă serviciul de spionaj german despre cele întîmplate în Franța. Drept care, șefii ei hotărîră ca tinăra femeie să dispară o vreme și Mata-Hari primi misiunea să plece la Madrid, via Olanda, și să încerce să pătrundă în anturajul regelui Spaniei.

Prima parte a planului fu realizată fără nici o dificultate. Într-o dimineață de iulie 1916, din portul Rotterdam porni în larg vaporul „Hollandia”. Printre călătorii din clasa I-a se afla și celebra dansatoare pariziană Mata-Hari care, obosită de tot soiul de interdicții pricinuite de război, nădăjduia să-și afle în Spania libertatea de care era însetat sufletul ei de artistă. Dar în Marea Minecii vaporul fu oprit pentru control de un contratorpilor englez. În timp ce verifica lista călătorilor, un ofițer al serviciului de spionaj din marina engleză dădu peste aceste cuvinte: „Mata-Hari, interpretă dansuri orientale”. Era exact persoana pe care Biroul II francez o căuta de mult și despre care înștiințase printr-o circulară specială și serviciile de spionaj ale aliaților.

Drept care, Mata-Hari fu rugată să treacă pe nava engleză, care în loc de Madrid o transportă la baza militară navală de la Falmouth. Apoi fu trimisă la Londra, la celebrul Scotland Yard, unde fu interogată chiar de șeful serviciului secret, sir Basil Thompson. Șase ani mai tîrziu, în cartea lui „Oameni suspecti”, sir Thompson a descris înfîlțirea în felul următor:

„Am fost uluit: în loc să văd o spioană frumoasă, de efect, un fel de „femeie-vampă”, cum mă așteptam, în fața mea se ivi o doamnă înaltă, smeadă de vîrstă mijlocie cu un dezvoitament sentimental al propriei demnități”. Ex-dansatoarea era o femeie inteligentă, foarte ingenioasă și, mai ales, calmă, ceea ce dovedea fie că avea conștiința curată, fie că era de o excepțională stăpînire de sine. Întrebată dacă recunoaște că se face vinovată de spionaj, Mata-Hari răspunse cu un suris fermecător că avea un mic păcat pe conștiință în această direcție. De altminteri, sir Thompson trebuia să cunoască acest lucru: era în slujba francezilor, fapt care, nădăjduia ea, putea fi socotit drept o justificare pentru o ocupație atît de neobișnuită la o femeie de vîrstă ei. În caz că trebuia să i se verifice spusese, era foarte ușor de făcut — un simplu telefon lui Monsieur N. de la Biroul II.

Interogatoriul care dură cîteva ore și în cursul căruia Mata-Hari nu se fistică nici măcar o dată, nu se împotmoli la nici o întrebare și izbuti chiar să explice mulțumitor cunoștința ei din ajunul războiului cu șeful poliției berlineze, von Jagow — se încheie cum nu se putea mai bine pentru dînsa: șeful serviciului secret englez îi îngădui să-și continue călătoria. În același timp, o sfătui, însă, părintește să nu se amestece în activitatea de spionaj și în alte afaceri dubioase, chiar dacă dorea sincer victoria aliaților.

Altă lume

Veselul și zgomotosul Madrid se deosebea ca de la cer la pămînt de aspra și secătuita Europă bîntuită de război. Capitala Spaniei concentrase parcă în ea toată strălucirea și fastul Parisului, Londrei, Vienei și Berlinului. Vitrinele mari și luminoase ale magazinelor îi provocau pe trecători cu briliantele bijuteriilor și cu splendidele toalete de seară pentru femei. Cînd se potolea arșița din timpul zilei și asupra orașului se lăsa o răcoare binefăcătoare, Madridul începea să strălucească inundat de miriade de lumini, să se umple de larva mulțimii care ieșea la plimbare.

S. Milin

(Continuare în pag. 11-a)

Lenin în Polonia

Tema leninistă este dominantă majoră a creației regizorului Serghei Iutkevici și a actorului Maxim Strauch. Începutul „Leniniani” lor a fost făcut de „Omul cu arma” acum aproape treizeci de ani, în 1938. Au urmat „Iakov Sverdlov” (1940) și „Povestiri despre Lenin” (1957), care a deschis o nouă pagină în această serie de filme, deoarece contrar procedurii general, autorii vorbeau nu de activitatea, ci de caracterul lui Lenin, de viața lui interioară.

În ultimul rod al colaborării lor, „Lenin în Polonia” (distins cu premiul pentru regie la Festivalul de la Cannes de anul trecut), care rulează actualmente pe ecranele noastre, Serghei Iutkevici, Maxim Strauch și scenaristul Evgheni Gabrilovici au mers mai departe. Ei au creat o imagine cuprinzătoare, concepută pe multe planuri, în care elementele lirice se îmbină cu cele eroice. Planul istoric și cel personal se întrepătrund mereu, se confundă. Lenin nu-și împarte viața în sectoare obștești și private, pentru el ea este una și indivizibilă. Marele conducător a atins acel ideal al omului viitorului, întezărit de Marx, pentru care interesele întregii societăți sînt interesele lui intime, destinul istoric — propriul său destin. Noutatea filmului, meritul lui principal stau tocmai în această restituire a imaginii integrale a lui Lenin, cu o stăruință specială pe urmărirea procesului complex al genezei ideilor leniniste.

Iutkevici a fost întotdeauna împotriva deosebirii care se făcea între Lenin conducătorul și Lenin omul. Lenin ajungea pe ecran la concluzii gata elaborate, opera cu formulări definițive. „Or, gândirea lui urma și ea aceleași legi ca la toți oamenii. De aceea am simțit nevoia să arătăm dinamica ideilor leniniste” — a explicat Iutkevici.

Ineditul evocării figurii lui Lenin a impus și o nouă structurare a formei filmului, conceput ca un monolog în care eroul prezintă nu numai evenimentele, ci și gândurile și sentimentele lui din perioada care a precedat izbucnirea primului război mondial.

Autorii s-au fixat asupra acestei perioade, extrem de bogată în fapte, care l-a surprins pe Lenin în micul oraș polonez Poronin, înglobat atunci în teritoriul austriac, nu departe de frontiera dintre Austro-Ungaria și Rusia țaristă. Autoritățile austriece l-au arestat pe Lenin, dar grație intervenției forțelor progresiste el a fost eliberat și expulzat în Elveția.

Acțiunea se desfășoară în ultimele zile pe care Lenin le petrece în Polonia. Dar nu asistăm la o descriere a peripețiilor arestării și expulzării sale. Scenele din închisoare ocupă un spațiu restrîns. În celulă, Lenin rememorează șederea sa la Poronin, viața și munca sa — și zidurile celulei se largesc nemăsurat, dispar, punîndu-l în contact cu întreaga lume.

Filmul este într-un fel mut. Timp de o oră și ceva, cît durează acest captivant monolog, nu se aude decît vocea lui Maxim Strauch. Dar vorbirea lui nu se sincronizează cu ceea ce se vede pe ecran. Sau, în orice caz, nu într-o formă explicativă, deoarece cadrele nu ilustrează strict textul, iar textul nu explică strict cadrele. Textul și imaginea se află într-o interacțiune complexă, într-un contrapunct complex.

Mai mult, autorii au renunțat și la sincronizarea istorică a acțiunii. Monologul urmează nu legile cronologiei, ci pe acelea ale amintirii. Cu toate acestea succesiunea epizodelor este supusă unei severe logici interioare: Lenin

Ilona Kusnierska, interpreta Ulkai din „Lenin în Polonia”.

nu-și amintește decît ceea ce îl interesează, ceea ce îl preocupă, ceea ce îl îndeamnă la meditații.

În rolul lui Lenin, Maxim Strauch, coautor al „Leniniani” în sensul cel mai propriu, atinge mari înălțimi de interpretare. El a verificat fiecare detaliu de comportare, fiecare cuvînt al textului, fiecare mișcare sufletească de pe pozițiile reprezentării sale despre personaj, de pe pozițiile maximei veridicități a caracterului. Actorul nu joacă rolul, îl trăiește.

Iulia Scutaru

REFLECTOR

● În editura „Iskusstvo” va apărea în curînd cartea-album „O sută de filme ale cinematografiei sovietice”. Volumul va fi o panoramă a artei cinematografice sovietice, în care vor figura cele mai bune filme realizate în cursul timpului.

● La „Soiuzmultfilm” (Studioul de filme de desene animate din Moscova) cunoscutul pictor danez Herluf Bidstrup și regizorul sovietic L. Atamanov lucrează la filmul „Banca”, pe motivele unei suite de desene ale lui Bidstrup.

● Regizorul Nikolai Ekk, realizatorul primului film sovietic sonor, „Drumul vieții” și al primului film artistic în culori, „Grunea Kornakova”, se pregătește să dea primul tur de manivelă filmului stereoscopic „Omul cu mînuși verzi” — un omagiu adus artiștilor de circ care în anii războiului au luat arma în mînă.

● La studioul de filme documentare din Leningrad un grup de cineaști lucrează la o monografie despre cheul Universității din metropola de pe Neva. Filmul se va intitula „Cheul Almei Mater”.

● Autorii filmului „Tatăl soldatului”, scenaristul S. Ighenti și regizorul R. Ciheidze, își continuă colaborarea. Titlul noului lor film — „Ce tineret avem!” — rezumă excelent subiectul, consacrat generației de tineri care au luptat în cel de al doilea război mondial.

● Izolda Izvițkaia, Ivan Marin, Eduard Bredun și Raisa Kurkina joacă în filmul „Visul meu”, produs în studioul din Kazahstan. Regia: K. Abuseitov.

PREMIERE ÎN ANUL JUBILIAR

Eroismul fortăreței

Destinul dramatic al fortăreței Brest care, înfruntînd atacul mișesele dezlănțuit de Hitler împotriva Uniunii Sovietice, a depus o rezistență eroică într-o luptă inegală, a inspirat multe domenii ale creației artistice sovietice: literatură, film, teatru. Acum a venit rîndul operii. Pe baza cărții lui S. Smirnov, „Fortăreața Brest”, compozitorul K. Molcianov, semnatarul, totodată, și al libretului, a scris o operă pe care Teatrul muzical din Voronej a pus-o în scenă în cinstea semicentenarioi Revoluției din Octombrie.

Noutatea pe care o aduce opera lui Molcianov este rolul deosebit de important acordat corului. Acesta este un personaj activ, purtătorul de cuvînt al autorului. Corul nu comentează numai evenimentele, ci participă nemijlocit la ele. Preluînd ideile personajelor principale, pe care le continuă și le dezvoltă, corul se include în acțiune, generalizînd cele ce se spun și se întîmplă, punctînd în țesătura dramatică a operii momentele culminante. Prin această modalitate compozitorul reușește să sugereze caracterul de masă al eroismului celor care au apărat fortăreața atacată prin surprindere și, prin extindere, eroismul întregului popor sovietic.

Această „abatere” (mai există și altele, Molcianov folosește, de exemplu, și anumite procedee specifice cinematografului) de la construcția clasică a operii îngreunează misiunea interpreților. Dar, cum scrie presa sovietică, Teatrul muzical din Voronej nu l-a „trădat” pe autor. Dirijorul G. Orlov, regizorul S. Stein, interpreții, scenograful V. Ţibin au depus toate eforturile pentru a realiza intențiile noutăților ale compozitorului, pentru a aplica, în condițiile scenice, particularitățile structurii muzicale a operii.

Tinărul colectiv muzical din Voronej, care în anul jubiliar al Revoluției împlineste abia șase ani de existență, aduce astfel o contribuție meritorie la omagierea evenimentului.

TEATRU

Văduvul

În repertoriul Teatrului de Artă din Moscova — MHAT, a intrat o nouă piesă a cunoscutului dramaturg Alexandr Stein, „Văduvul”. Autorul invită spectatorii să urmărească povestea vieții soferului Ceadaev și apoi să-și răspundă la întrebări esențiale pentru traiul de fiecare zi: ce înseamnă o familie unită, cum trebuie să ne purtăm unii cu alții, pledînd în ultimă instanță pentru apărarea fericității, pentru tact și înțelegere, pentru evitarea micilor ciocniri care se transformă treptat într-o cauză ireparabilă de dezbinare.

Ceadaev, om harnic, cinstit și bun, are tot dreptul la fericire, dar rămîne absolut singur — cercul cîndva atît de unit, de prietenesc al familiei s-a frînt după moartea primei lui soții și apariția unei alte femei. Liza vine în casa lui cu cele mai bune intenții, ea nu vrea să ia nimic de la nimeni și-i oferă nu numai lui Ceadaev, ci și celor doi copii mari ai lui, căldura inimii ei de femeie dornică să-și aibă propriul

cămin. Dar în jurul ei izbucnesc nemulțumirile, protestele — înfii ascunse, apoi deschise — ale celor doi copii, egoismul, refuzul lor de a-î înțelege pe mături care, spre marea uimire a tinerilor, au și ei nevoie de fericire.

Deși e inteligentă, sensibilă, săritoare, Liza nu poate învinge aceste momente grele. Ea îl rănește dureros pe Ceadaev, învinuînd-o de toate necazurile și neplăcerile pe care le are de suportat, pe prima lui soție. La lipsa de tact — explicabilă — a copiilor, răspunde cu lipsă de tact, poate și în cazul ei de înțeles pînă la un punct; la jignire cu jignire. Și ghemul de ofense crește, ca un bulgăre de zăpadă, devenind o avalanșă distrugătoare. Deznodămîntul nu poate fi evitat.

Cu această dramă simplă și profund omenească regizorul V. Bogomolov a realizat un spectacol foarte interesant, mult gustat de public, în care cele două roluri principale: Liza și Ceadaev sînt interpretate de actrii K. Golovko și M. Zimin.

BALET

Aplauze pentru Magdalena Popa și Sergiu Ștefanski

Primitorul Tașkent și-a deschis nu odată inima și porțile în fața mesagerilor artei din România socialistă.

Publicul nostru exigent a aplaudat vocile fermecătoare ale sopranelor Maria Șindilaru, Elena Dima-Toroiman, a tenorului Ion Piso, care au înregistrat succese răsunătoare pe scena Teatrului Mare de operă și balet „Alișer Navoi” din Tașkent.

Recent, am făcut cunoștință cu doi admirabili reprezentanți ai baletului românesc: Magdalena Popa și Sergiu Ștefanski, soliști ai Teatrului de operă și balet din București. Tinerii balerini au dansat în spectacolele „Lacul lebedelor” de Ceaikovski și „Giselle” de Adam. Ambele s-au jucat cu casa închisă. Cererea de bilete a fost enormă, mulți amatori au rămas lîngă ușile teatrului, sperînd pînă în ultima clipă, și chiar după ea, într-o minune.

Interesul pe care l-au stîrnit Magdalena Popa și Sergiu Ștefanski e pe deplin explicabil. Arta românească și-a cucerit o solidă reputație în rîndurile publicului nostru și orice contact cu ea e așteptat cu nerăbdare. Apoi, cei doi balerini au o carte de vizită care exercită o mare forță de atracție. În special Magdalena Popa, laureată a unor concursuri internaționale care au consacrat-o.

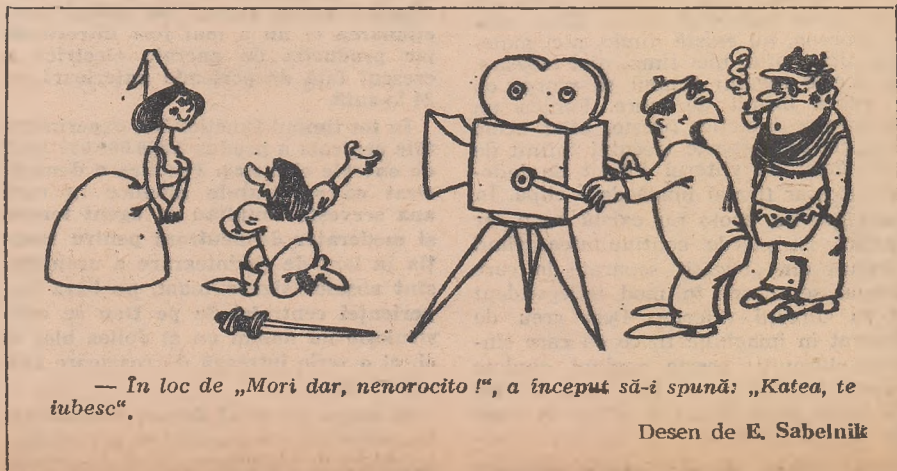
Ziarele din capitala Uzbekistanului au acordat o mare atenție soliștilor români. Iată cîteva titluri: „O primă balerină din România” („Pravda Vostoka”), „Sîntem bucuroși să vă vedem” („Tașkentskaia Pravda”), „Pe scenă — doi artiști români” („Vecernii Tașkent”).

Într-o discuție cu Magdalena Popa, talentata balerină mi-a declarat:

— Am venit la Tașkent și am găsit aici prieteni adevărați. Am simțit căldura lor de la primii pași. Plecăm din țara dumneavoastră cu multe impresii frumoase.

Tașkent, aprilie 1967

H. Altman

— În loc de „Mori dar, nenorocito!”, a început să-și spună: „Katea, te tubesc”.

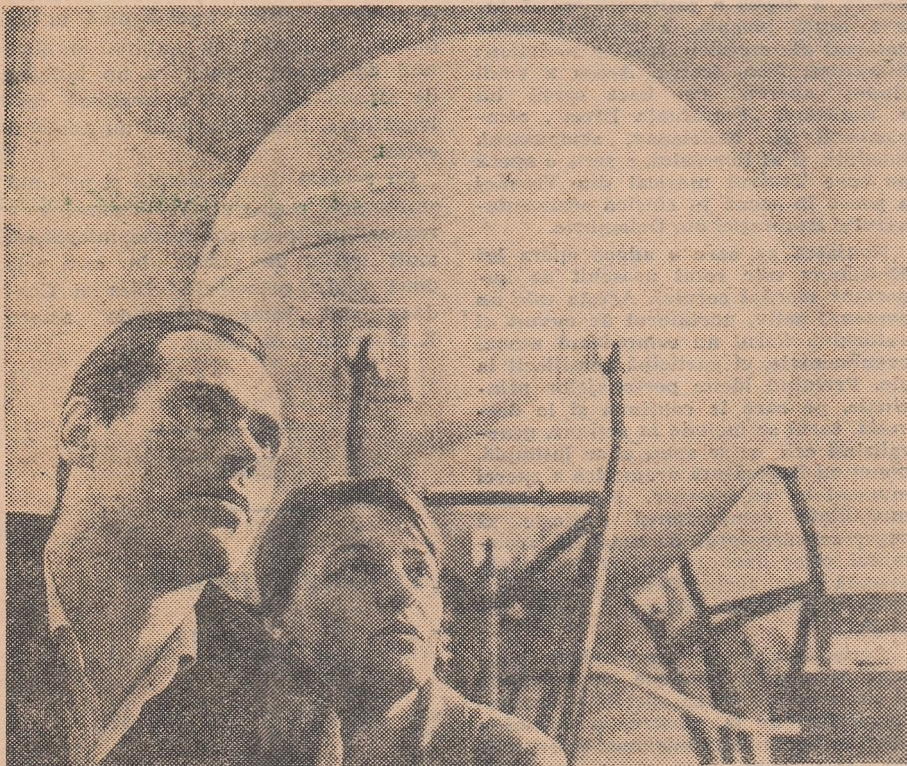
Desen de E. Sabelnik

FIZICĂ

O formă necunoscută a materiei?

Mai întâi s-a crezut că vidul e „nîmic”, un spațiu fără de materie. Apoi s-a dovedit că în natură nu există vid

paradoxală că se produce o apariție din nimic și o dispariție în nimic, ceea ce un om de știință nu poate să admită

Studierea radiațiilor cosmice va răspunde, poate, la semnele de întrebare ale vidului

absolut, spațiul fiind străbătut de diferite radiații, o formă de existență a materiei care poate să se transforme, în anumite condiții, în substanță obișnuită. Mai mult, chiar dacă un spațiu oarecare ar fi curățat de orice radiație în el ar rămîne, totuși, „ceva”, pentru că vidul conservă întotdeauna o rezervă minimă de energie care nu-i poate fi răpită cu nici un chip. În sfîrșit, se mai știe despre vid că e supus modificărilor fizice și că interacționează cu alte forme de materie și chiar cu el însuși.

Toate acestea i-au făcut pe fizicieni să considere că vidul e material, iar pe unii oameni de știință să afirme că e o stare specială a materiei. Dar în această privință părerile diferă. Vidul continuă deci să rămînă parțial o necunoscută.

Nu de mult fizicianul estonian acad. G. Naan a emis o nouă ipoteză despre așa-zisul nimic material. El concepe vidul ca pe o rezervă infinit de mare de energie de același semn, compensată de o energie de semn contrar. Cînd această unitate de contrarii se destramă, din vid iau naștere alte forme de materie care alcătuiesc ceea ce numim Universul.

Savantul sovietic socotește că adevărarea ipotezei sale va modifica actualul tablou fizic al lumii, care operează cu tot felul de cîmpuri — electromagnetice, gravitaționale etc. — și va zugrăvi un Univers la baza căruia se află vidul, tot ce există în afara lui fiind doar niște valuri pe suprafața imensului ocean de energie. Se prea poate ca acest punct de vedere să explice formarea razelor cosmice cu energii foarte mari, exploziile supernovelor, nașterea radiogalaxiilor.

De altfel, știința se află de pe acum în posesia unor fapte care ar putea confirma intervenția vidului în multe procese naturale. Astfel, acad. Naan a atras atenția asupra așa-numitelor explozii gravitaționale, fenomene din Univers însoțite de contracții catastrofale sau de dilatări masive de materie. Calculele făcute arată că în zonele acestor explozii sînt regiuni în care, din punctul de vedere al teoriei fizice contemporane, nu există nimic, nici materie, nici spațiu, nici timp, nici mișcare. În aceste regiuni timpul se scurge cu o viteză infinit de mare. Pentru un observator ipotetic, firește, aflat acolo veșnicia ce desparte trecutul infinit de îndepărtat de viitorul infinit de îndepărtat n-ar fi mai lungă de o clipă. În mod practic, acolo nu există timp iar spațiul își pierde continuitatea, fiind alcătuit din „bucăți” separate în care timpul se scurge în mod independent și în direcții diferite. Deși greu de ilustrat în imaginile fizice cu care sîntem obișnuiți, aceste regiuni ciudate există în realitate; la hotarul lor își încep viața obiectele aflate în stare de dilatare catastrofală. Același observator ipotetic ar avea însă impresia

Dar poate că acolo există forme încă necunoscute de existență a materiei? N-ar fi exclus ca una dintre aceste forme — sugerează acad. Naan — să fie tocmai vidul.

ENERGETICĂ ATOMICĂ

După al doilea start

Zilele trecute s-a încheiat o experiență unică, începută acum doi ani și jumătate, care a pus bazele unei noi ramuri a industriei sovietice — energetica atomică. Experiența a însemnat o imbinare armonioasă a celor mai noi izbînzii ale fizicii nucleare cu practica industriei sovietice și s-a soldat cu intrarea în funcțiune a primului bloc al centralei atomoelectrice Novovoronejskaia.

De fapt centrala atomoelectrică de pe malul Donului a fost pusă în funcțiune încă la 30 septembrie 1964 cînd a început să-și transmită energia în sistemul unic al părții europene a U.R.S.S. La numai 88 de zile de la pornire, ea a atins puterea proiectată. Și din clipa aceea a început experiența, efectuată pentru prima oară la scară industrială, perfecționarea unui reactor în plină activitate. În 1965, centrala a produs mai bine de un miliard de kilowați energie electrică. La sfîrșitul anului combustibilul nuclear a fost parțial reinnoit. Paralel cu reincadrarea reactorului atomic, a fost modernizat și utilajul stației. Altă etapă importantă în viața centralei Novovoronejskaia a fost a doua înlocuire, parțială, a combustibilului care a avut loc la sfîrșitul anului trecut. De atunci funcționarea ei nu a mai fost întreruptă, iar producția de energie electrică a crescut față de perioada anterioară cu 24 la sută.

În tot timpul funcționării experimentale centrala a produs 2.820.000.000 kwh de energie electrică. Practica a demonstrat că reactoarele atomice în care apa servește simultan ca agent termic și moderator de neutroni pentru reacția în lanț de dezintegrare a uraniului sînt absolut sigure. Acum, pe baza experienței centralei de pe Don se construiește nu numai un al doilea bloc al ei, ci o serie întregă de reactoare asemănătoare.

Și acum, pe scurt despre reconstrucția principalelor ansambluri ale centralei. Încă de la intrarea ei în funcțiune,

s-a constatat că unele ansambluri din interiorul reactorului nu sînt suficient de rezistente la vibrații. Ele nu au putut face față forței jeturilor de apă care circulă fără oprire, sub o presiune de 100 de atmosfere, în zona activă a cazanului nuclear. Cecetătorii și constructorii au consolidat aceste elemente și au recurs la dispozitive speciale de protecție. Modificări importante au suferit și sistemele de comandă și de protecție ale reactorului. Aportul raționalizatorilor la perfecționarea ansamblurilor centralei s-a concretizat în cîteva sute de mii de ruble economisite.

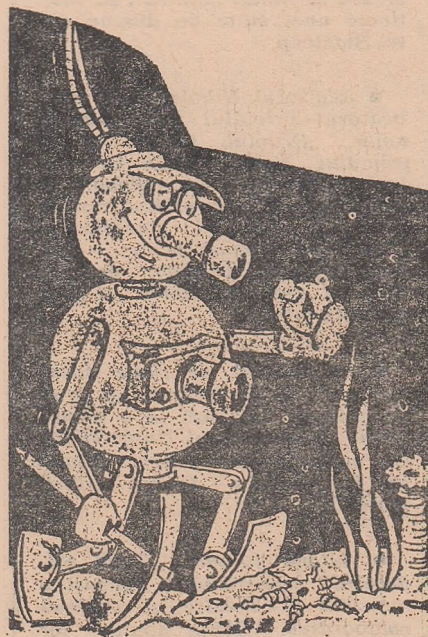
OCEANOGRAFIE

Robotul submarin

Oricît de mare ar fi distanța care desparte strada Bahrușin din Moscova de imensele întinderi ale continentului albastru, într-una din clădirile de la această adresă poate fi, totuși, cercetat fundul... Oceanului Pacific. Firește, nu în natură, ci pe o uriașă hartă aflată într-unul din laboratoarele Institutului oceanografic al Academiei de Științe a U.R.S.S. Pe această hartă sînt localizate lanțuri de munți submarini care ar putea rivaliza ca înălțime cu culmile Elbrusului și Pamirului, prăpastiile foselor, întinse cîmpii pe suprafețele cărora viața palpită adoma ca pe uscat, cu alte cuvinte relieful adîncurilor oceanice, la fel de important pentru om ca și cel al continentelor.

Pînă la o dată destul de recentă se mai credea încă că oceanele ar fi un gigantic bazin cu fundul plat acoperit cu un strat subțire de sedimente și argile moi supuse zdrobitoarei presiuni exercitate de stratul de apă gros de cîțiva kilometri. Dar în ultimul timp savanții au practicat primele breșe în această barieră a necunoscutului. Datorită progreselor realizate de știință și tehnică și, mai ales, datorită cuceririlor electronicii, a devenit posibilă înlăturarea vălului care, de miliarde de ani, ascundea omeniilor această importantă porțiune a Terrei. Breșele făcute în imperiul eternei obscurități au dat la iveală bogății incalculabile cunoscute astăzi dar la care, în majoritatea cazurilor, nu se poate ajunge.

Despre mijloacele folosite actualmente pentru studierea fundurilor marine am mai scris în revista noastră. E vorba de batiscafele și submarinele științifice, de batiplane, de așa-numitele farfurii scufundătoare, de casele submarine. A coborî însă la fund și a urca apoi la suprafață este și acum o grea problemă, aceste operațiuni rezervînd nu numai surprize dar și primejdii pentru echipaje. N-ar fi atunci mai simplu să se recurgă la mecanisme? În clipa de față știința dispune de o gamă de aparate destinate acestui scop și care pot îndeplini unele lucrări.

Astfel camera de televiziune submarină, remorcată de o navă de suprafață, poate furniza o imagine neîntreruptă a fundului. Nu este însă suficient să vezi obiectul studiat, ci mai trebuie să-l și „palpezi”. La începutul deceniului nostru în oceane și-au făcut apariția un număr de roboți capabili să „vadă”, să se deplaseze și să „palpeze” prin mijlocirea unor manipuloare. Constructorii lor au apelat la cele mai diverse soluții: ca-

S

știința

mere de televiziune instalate pe sâni și șenile pe structuri echipate cu elici etc.

În Uniunea Sovietică, oamenii de știință și-au propus să realizeze un „geolog submarin” care să prospecteze fundul mărilor cu maximum de eficacitate. De acest îndrăzneț și original proiect se preocupă laboratorul de electronică marină al Institutului oceanografic, condus de cercetătorii N. Verșinski și V. Iastrebov. E o sarcină dificilă deoarece, pînă în prezent, cea mai mare adîncime atînsă de o cameră de televiziune nu depășește 1400 m. Robotul submarin sovietic, însă, va putea „circula” la o adîncime cuprinsă între 4—6000 m și va efectua multiple și complexe operațiuni: camera de televiziune îi va servi drept ochi, un aparat fotografic special construit drept memorie, iar manipuloarele cu care va fi dotat drept brațe cu care va putea preleva probe de roci. În același timp, el va putea determina întinderea zăcămintelor.

De obicei, probele sînt „pescuite” orbește cu ajutorul unor drăgi remorcate, așa că oamenii de știință nu pot ști niciodată ce va apare la suprafață și nici nu pot cunoaște amplasamentul exact al eventualelor descoperiri. Inconvenientul acesta va fi înlăturat de roboții electronici. Numai că și ei au un „câlcii” al lui Achile, anume cablul de televiziune care-i leagă de navă și care nu servește numai la transmiterea imaginilor și informațiilor, curentului electric și comenzilor, ci și ca mijloc de imersiune și ridicare la suprafață. La o adîncime de 4—6000 m cablurile existente nu pot însă rezista, rupîndu-se sub propria greutate. În afară de aceasta, exigențele la care trebuie să răspundă sînt contradictorii: parametri electrici buni nu pot fi obținuți decît prin creșterea diametrului și deci a greutății, ceea ce diminuează caracteristicile electrice. Pe de altă parte, cu cît distanța la care trebuie transmis semnalul este mai mare, cu atît transmiterea unei benzi largi de frecvențe devine mai dificilă. Specialiștii sovietici au rezolvat problema prin adoptarea unui sistem de televiziune cu cadru mic, lucrînd în banda de 70 kiloherți în loc de 7 megaherți. Noul sistem a permis, astfel, înlocuirea cablului de televiziune cu fire multiple printr-un fir de oțel cu numai trei fire conductoare care transmit semnalele camerei și, în sens invers, impulsurile de comandă la cameră și manipuloare.

Robotul electronic sovietic se prezintă sub forma a două sfere montate pe un șasiu cu articulații mecanice, cu diametrul de 50 cm. Una e dotată cu aparatul fotografic, cealaltă cu camera de televiziune, în ansamblul lui robotul putînd executa zece mișcări diferite. Care e principiul lui de funcționare? Imersată la o adîncime de 2-3 metri deasupra fundului mării, camera de televiziune îl va inspecta și, atunci cînd va descoperi ceva interesant, va „ordona” aparatului de fotografiat să înregistreze obiectul pe peliculă. După care, vor intra în funcțiune brațele articulate ce vor preleva obiectul și-l vor depune într-un conținer. Întregul ansamblu va continua însă să fie perfecționat. În primul rînd se prevede înlocuirea cablului prin folosirea ultrasunetelor, a unui canal de legătură acustic, ceea ce va permite atingerea unei adîncimi de 11000 m! Nu va trece mult timp, ne asigură savanții sovietici, și robotul lor, acest geolog al adîncurilor marine, va coborî în tenebrele oceanelor contribuind la elucidarea multor mistere, la îmbogățirea omeniilor cu noi și prețioase resurse de materii prime.

CIBERNETICĂ

Alchimiștii moderni
și inteligența
artificială

Departate de a fi încheiate, discuțiile cu privire la posibilitățile intelectuale ale mașinilor electronice continuă cu infocare. Pentru moment, majoritatea specialiștilor consideră că nici una din instalațiile existente nu poate gândi exact ca omul și că șansele de a crea un astfel de fenomen sînt slabe. Totuși, succesele inițiale ale mașinilor de jucat șah au reușit să-i „hipnotizeze” pe unii din fervenții lor susținători. Asemenea alchimiștilor care persistau în încercările lor neizbutite de a transforma plumbul în aur, aceștia continuă să susțină că oamenii gîndesc la fel cu calculatoarele digitale, doar că la un nivel mai complex.

În realitate s-a constatat că șahistul electronic nu s-a putut opune adversarului său cu creier și fibre nervoase decît pînă la un anumit punct, aflat cam pe la mijlocul partidei.

Șahul scoate în evidență una din numeroasele deosebiri dintre gîndirea omenească și cea artificială. La dame, de pildă, mișcările pot fi calculate de la bun început atît de departe încît să se aleagă una cîștigătoare. La șah, acest lucru nu-i cu putință. Numărul alternativelor deschise jucătorului este atît de mare, încît calculatorul ar trebui să examineze un „arbore” cu mult prea multe ramificații. De aceea, pentru a „rări” arborele, creatorii mașinii au căutat să o facă să ia în considerare doar mișcările cele mai promițătoare. Dar nici în acest caz, ea nu devine identică omului, căci modul de a „socoti”: „dacă mut piesa asta, el face mișcarea aceea...” este mai laborios și mult mai puțin economic decît toate celelalte procese de gîndire. De aceea oamenii îl folosesc doar la soluționarea cîtorva probleme și în general apelează la alte trei operații pe care nici o mașină nu le-a putut imita. Este vorba de un fel de luare la cunoștință generală, ca atunci cînd scrutăm cu privirea o mulțime în căutarea unei figuri cunoscute; apoi de discernămînt — capacitatea de a intui trăsăturile esențiale, de a constata asemănările dintre diverse obiecte sau probleme, fără a recurge la reguli elaborate. În al treilea rînd, persoanele cu mintea întregă prind totdeauna fără echivoc sensul propozițiilor raționale, nefiind obligate să reducă limbajul la elementele sale, pe cînd mașina este incapabilă să interpreteze o propoziție. Tocmai de aceea se pare că succesele obținute în traducerea mecanică au rămas parțiale și nu au mai progresat.

HIPNOPEDIE

Se poate învăța dormind?

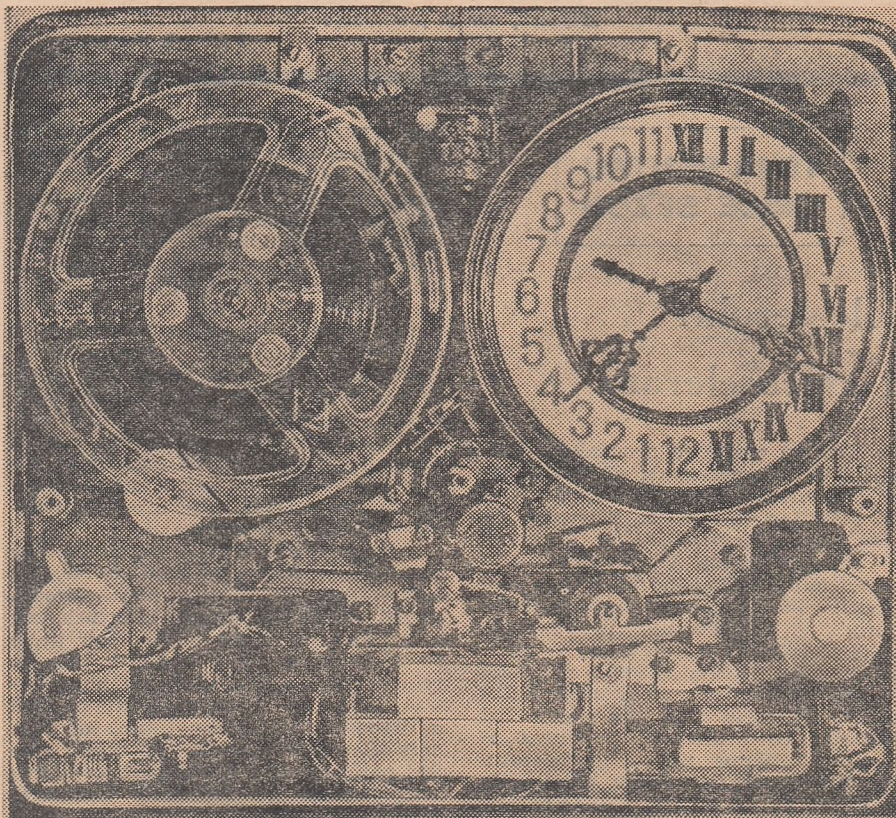
Într-un număr trecut al revistei noastre am amintit despre experiențele de hipnopedie realizate într-un laborator din Uniunea Sovietică. Căutînd să satisfacă curiozitatea stîrnită de aceste experiențe, medicul Roman Ghinzburg a dat într-un recent articol o sumă de amănunte în legătură cu cercetările efectuate.

Marile descoperiri ale științei contemporane, cuceririle nemaiîntîlnite ale tehnicii — subliniază pe bună dreptate R. Ghinzburg — presupun experiența unor cadre de specialiști cu un orizont tot mai larg. Această împrejurare explică căutările asidui pentru găsirea unor forme de învățămînt cît mai raționale. Pe de altă parte, lipsa de timp care și-a pus amprenta asupra vieții omului modern a determinat gâ-

lețiile și să se mulțumească numai cu ședințele de noapte. Rezultatul a fost că grupa a rămas mult în urmă și lecțiile au trebuit reluate de la început.

În felul acesta, hipnopedie se dovedește a fi doar un mijloc auxiliar care permite accelerarea învățării, dar care nu poate nicicum înlocui metodele obișnuite de învățare.

Pe măsură ce subiecții au participat la mai multe experiențe, s-a putut mări numărul unităților fonetice asimilate într-o lecție și micșora proporțional numărul lecțiilor și s-a constatat astfel că se poate spori numărul cuvintelor asimilate într-o lecție pînă la 50—60, ceea ce a permis reducerea cursului de la două luni și jumătate la 17 zile, fără ca această cifră să fie considerată o limită. Calitatea învățării depinde

Parafrazînd celebrul adagiul al lui Horațiu, hipnopedie ne invită: „Carpe noctem!” (Folosește-te din plin de noapte).

sirea unor posibilități de acumulare a noilor cunoștințe și în timpul somnului.

În precedentul nostru articol am arătat că savantul Leonid Bliznicenko, de la Institutul de lingvistică al R.S.S. Ucrainene, a elaborat un sistem de învățare în timpul somnului, avînd un caracter fiziologic. Programul de învățare este repartizat la începutul somnului, în așa fel ca să rămînă destul timp și pentru somnul normal. Elevii audiază lecțiile expuse de un profesor, apoi le ascultă înregistrate la magnetofon înainte de a adormi. Aceeași lecție va fi ascultată și în timpul somnului. Întrebarea care se pune — notează R. Ghinzburg — este cînd se realizează memorizarea: ziua, în timpul lecției cu profesorul, seara, repetînd lecția înainte de somn sau în timpul somnului? Pentru a găsi răspunsul la această întrebare s-au făcut experiențe cu două grupe de elevi care învățau o limbă străină. S-a stabilit că lecțiile să aibă loc la interval de o zi, cursul să cuprindă 30 de lecții cu un total de 1000 de cuvinte, iar durata cursului să fie de două luni și jumătate. S-au creat condiții absolute identice pentru cele două grupe: lecțiile predate de același profesor, aceleași activități extrașcolare etc.

O grupă — cea de zi — asculta de trei ori lecțiile, înregistrate pe bandă de magnetofon. De același număr de ori le asculta și cea de a doua grupă — cea de noapte. În prima săptămîină grupele s-au aflat la egalitate, dar pe măsură ce numărul de cuvinte a crescut, profesorul a trebuit să repete din ce în ce mai mult lecțiile cu grupa de zi și în cele din urmă să prelungească cursul cu această grupă cu încă o lună jumătate. În schimb, cu grupa de noapte a trebuit să restringă cursul deoarece materialul predat era asimilat mult mai ușor decît se planificase. De aici decalajul dintre cele două grupe, care a dat și răspunsul la problema ridicată mai sus.

Acest lucru nu trebuie să ne ducă însă la concluzia că este de ajuns să ascultăm lecții în timpul somnului pentru a învăța o limbă străină, împrejurare demonstrată de o experiență făcută cu aceleași grupe de mai sus. Elevii din grupa de noapte au fost invitați să nu-și mai pregătească ziua

nu numai de numărul cuvintelor unei lecții, ci și de timpul acordat audierii acestei lecții. La sfîrșitul cursului, toți elevii au absolvit examenul și știau să traducă bine oral, să converseze despre diverse subiecte și să citească curent un text necunoscut.

Subiecții nu s-au plîns niciodată de indispoziție, de dureri de cap sau insomnie. După terminarea experiențelor ei au fost expuși unui minuțios control medical care n-a putut depista nici o abatere de la normal.

Hipnopedie poate fi însă utilizată nu numai la învățarea limbilor străine. Cu ajutorul docentului N. Skanavi s-a efectuat o experiență de învățare a matematicii în timpul somnului. Deși era prima experiență de acest fel și programul era departe de a fi perfect, rezultatele obținute au depășit cele mai optimiste așteptări. Iată explicația fiziologică a acestei interesante metode de învățare: în timpul somnului rămîn în creier urme de excitații, un fel de centre, de „puncte de veghe”. Cea mai mare parte din oameni știu să se deștepte la o oră anumită. „Punctele de veghe” sînt încordate la o oră fixă. Tot astfel trebuie creat un moment de „puncte de veghe” celor care învață în timpul somnului. Pentru aceasta trebuie făcute cîteva exerciții preliminare în vederea adaptării la noile condiții. De obicei sînt suficiente două nopți pentru grupele masculine, iar pentru cele feminine este necesară o perioadă de adaptare ceva mai lungă, dat fiind că femeile se adaptează mai greu la condiții schimbate. O dată formate, reflexele de ațipire au citeodată rezultate neașteptate. Astfel s-a observat că după ce profesorul începea să predea lecția în fața celor două grupe, grupa de noapte adormea în timpul lecției.

Există o strînsă legătură între hipnopedie și hipnoză. În mod firesc se pune atunci întrebarea: se poate învăța prin hipnoză? Cu certitudine că se poate realiza acest lucru — afirmă dr. Roman Ghinzburg — dar numai cu oameni avînd o deosebită receptivitate la hipnoză. Pe lîngă aceasta, pregătirea unui numeros personal de hipnotizatori este foarte dificilă, ceea ce face imposibilă aplicarea acestei metode pe scară largă.

LABORATOR CHIMIC

— Nu, n-am descoperit încă o soluție pentru scoaterea vinărilor..

ÎN LABORATOARE

Albina artificială

Recent, în Uniunea Sovietică a avut loc o experiență ieșită din comun: o albină artificială, din masă plastică, a reușit să informeze locatarii vîi ai unui stup asupra locului unde pot să găsească hrana preferată, nectarul. Experiența a fost făcută de fiziologi de la Institutul „Pavlov” din Leningrad. Ea a fost realizată cu ajutorul unui aparat special conceput, capabil să comunice albinei artificiale plasată în stup oscilații mecanice cu o frecvență bine determinată, care reproduc fidel elementele „dansului” executat de albina lucrătoare atunci cînd se inapoiază dintr-un loc bogat în hrană.

În felul acesta, cercetătorii au putut stabili că informația referitoare la distanța care separă stupul de paștile cu flori este exprimată prin lungimea unei din fazele „dansului” și că oscilațiile sonore produse în acel moment sînt percepute de celelalte lucrătoare.

90 de minute

la + 100°

La Donețk în Ucraina, colaboratorii Laboratorului central de cercetări științifice pentru protecția muncii în mine au conceput un scafandru autonom, capabil să protejeze muncitorii împotriva căldurii și gazelor. Cu acest „costum” se poate lucra timp de 90 de minute la o temperatură de 100°C, în interiorul scafandrului căldura nedepășind 24°. Greutatea scafandrului este relativ mică, ceea ce înlesnește atît activitatea propriu zisă cît și deplasările.

Articole din metal

lichid

La Leningrad, profesorul A. Stepanov a reușit să obțină din metal lichid piese de cele mai diferite forme, pornind de la substanțe în fuziune. Metoda este relativ simplă. Metalul, aliajul sau polimerul în fuziune este turnat într-o cuvă, după care la suprafața „lichidului” este plasată o placă care repetă secțiunea obiectului dorit. Apoi, profitîndu-se de forțele de tensiune superficială, obiectul este „scos” din cuvă. Piesele astfel obținute nu mai trebuiesc uzinate căci reproduc fidel forma dorită, suprafața unora dintre ele pîrînd chiar șlefuită.

Pornindu-se de la această experiență s-au făcut încercări cu 36 de metale, aliaje și semiconductori, ajungîndu-se a se obține chiar o panglică de semiconductor cu o lungime de mai mulți metri și subțire ca o peliculă. Dar metoda prof. Stepanov permite obținerea unor obiecte cu o formă și mai complicată, ca de pilda tuburi cu pereți subțiri, profile și panouri cu cele mai diverse configurații, totul fiind în funcție de placa de origine. Colaboratorii profesorului au reușit să „scoată” din cuvă pînă și radiatoare pentru tractoare. Atîta vreme cît metalul nu s-a răcit, el poate fi ușor îndoit, împăturit sau modelat. După cum arată specialiștii sovietici, noua metodă promite o adevărată revoluție în metalurgie, dat fiind că foarte multe din obiectele de uz curent vor putea fi astfel fabricate mai simplu și mai ieftin.

Poșta medicului

T. C. M. — Ploiești : Este vorba probabil de o reacție alergică. Trebuie testată sensibilitatea dv. la anumite alimente, medicamente etc., după care s-ar putea institui un tratament etiologic. Până atunci, terapia simptomatică: pudraje cu talc mentolat 1%, sirop Romergan 3 lingurițe pe zi, Clorocalcin de 3 ori pe zi 50 picături, vitamina C 200, 3 pe zi.

GHEORGHE BĂRBĂTEI GHEORGHE — Făget : Vă recomandăm un tratament cu Testolent, 1 fiolă intramuscular la 21 zile (timp de 5-6 luni) asociat cu vit. B₁₂ și Glicocol câte 10 fiole pe lună și vitamina E 3 drajeuri pe zi (20 zile pe lună).

V. EMIL — Brașov : Am mai publicat un material despre afecțiunea dv. După o anumită perioadă, vom reveni.

T. UNGUREANU — Beiuș : Doza de 200 mg lobelină pe zi nu este toxică! Puteți utiliza lobelină și sub formă de tinctură lobeliae 20 picături de 3 ori pe zi.

MINCULESCU G. — București : Sint fenomene de ateroscleroză a căror evoluție poate fi împiedicată, dar care nu pot retroceda. Un regim igienico-dietetic corespunzător și cure periodice de Heparină, vit. B₁, B₆, Mecopar și Anghiol sau Boldocholin.

CRĂCIUNESCU ELENA — București : Cititi răspunsul dat mai sus sub Minculescu G. — București.

BELCIUG ION — Cluj : Vă recomandăm Fosfobion 1 fiolă pe zi (15 zile lunar) asociat cu ser neurotonic o fiolă și vit. B₁ fortiss. Concomitent: Napoton 2 drajeuri pe zi, băi calde de șezut seara, dușuri reci, scăzând progresiv temperatura și crescând durata, și fizioterapie (curenți electrici de înaltă frecvență). Tratamentul trebuie continuat 5-6 luni.

DELU — Hunedoara : Cititi răspunsul dat mai sus sub Belciug Ion — Cluj.

PAMFIL T. — București : 1) În vitiligo, toate tratamentele preconizate până acum dau rezultate puțin satisfăcătoare. Dintre medicamentele mai noi existente în comerț vă recomandăm Meladinin — comprimate și local sub formă de soluție. 2) Pentru fenomenele de astenie nervoasă: cure periodice de Napoton, 3 drajeuri pe zi. 3) Cititi răspunsul dat mai sus sub Belciug Ion — Cluj.

P. G. — Botoșani : 1) Despre Trichomoniază am publicat, nu de mult, un articol, astfel că nu vom reveni atât de curând. Tratamentul cel mai eficient în prezent este Metronidazolul (sinonimul românesc al Flagylului). Cura va fi făcută concomitent și de bărbat și de femeie, conform indicațiilor din prospect. 2) Tratamentul poate fi completat la femeie cu administrarea intravaginală de Ovostrol.

CUCU VETA — Bacău : Vă sfătuim să prezentați fetița dv. unui serviciu de neuro-psihiatrie infantilă înainte de a recurge la... hipnotism.

DOBRIN T. MARIA — Com. Perișani : Sterilitatea este adesea rebelă la tratament. Așa se explică insuccesul în cazul dv. Vă recomandăm internarea într-o clinică de specialitate.

TUDORAN N. BORIS — Cluj : Cazul dv., mai special, necesită consultul unui specialist. Adresați-vă în acest scop Clinicii de endocrinologie din Cluj.

T. I. B. — com. Beclean, raion Dej, reg. Cluj : Se înțelege sub denumirea de pancreatită acută hemoragică o afecțiune cu caracter acut și dramatic a pancreasului, care survine de obicei între 30-45 de ani, mai ales la persoane bolnave de litiază biliară, stază duodenală, apoi la alcoolici și obezi. Din punct de vedere anatomo-patologic, mărirea, hemoragia și necroza pancreasului reprezintă manifestările tipice ale acestei boli. Dureri sfâșietoare abdominale, vărsături bilioase sau hemoragice, starea de șoc caracterizează „drama pancreatică” cu o evoluție rapidă spre o peritonită de multe ori fatală.

R. N. — Pitești. 1) Dacă examenul citobacteriologic al secreției uretrale a fost prima oară negativ, el trebuie repetat, deoarece simptomele pledează pentru o cronicizare a afecțiunii. Înaintea examenului de laborator, vă recomandăm să beți o halbă de bere. În cazul prezentei germenilor, tratamentul cu antibiotice trebuie reluat, pe baza unei antibiogramme. 2) Fără să știți că afecțiunea este transmisibilă. 3) Bolnavii cu litiază urică vor ține un regim alcalinizant (fructe, legume), vor bea ape minerale alcaline sau oligometalice (Căciulata, Olănești). Ca medicație se folosește wolframatul de sodiu, administrat în soluție de 5 la mie, de 3 ori câte 1 ml, până ce se reduce uricemia la valori fiziologice, în plus vitamina A și B₁, 3-4 comprimate pe zi.

DANA — București : Dacă medicii căroră le-ați arătat fetița dv. nu au considerat semnele descrise ca o consecință a unui obstacol în circulația sângelui, înseamnă că ele nu au nici o semnificație patologică.

Mișcare, aer și frumusețe

Foto: I. Somov

TEMĂ PENTRU ORICE SEZON

Colesterolul și ateroscleroza

O dată cu creșterea procentului bolnavilor de ateroscleroză, afecțiune arterială cronică determinată de infiltrația pereților interni ai arterelor de calibrul mare cu depozite de colesterol, interesul publicului pentru cunoașterea mecanismului patogen al acestei boli a sporit considerabil. Teama de „ateroscleroză” și, implicit, de creșterea cantității de colesterină din sânge a introdus în terminologia curentă noțiunile de „colesterolemie”, „dietă anticolesterinică”. Cunoscut încă din secolul al XVIII-lea ca principal component al calculilor biliari umani, colesterolul este din punct de vedere chimic un sterol, adică un alcool secundar nesaturat, care se găsește în mai toate celulele și lichidele din organismul uman. Creierul, glandele suprarenale și bila au conținutul cel mai bogat în colesterol. Sângele conține și el în mod normal circa 180-220 mg colesterol la mie. Colesterolul sanguin provine din grăsimile alimentare consumate sau din transformările organice pe care le suferă alte substanțe, mai ales glucidele din dulciuri și făinoase. Se înțelege deci că o alimentație bogată în alimente conținând colesterol în cantități mari, cum sînt: creierul de vițel, icrele de pește și peștele gras, carnea de miel sau oaie, gălbenușul de ou etc., va avea drept urmare și o creștere echivalentă a colesterolului din sânge. Cantitatea normală de colesterol sanguin se va modifica, ducînd cu timpul la așa-zisa „colesteroloză arterială” sau „ateroscleroză”. Savanții ruși Anicikov și Halctov, hrînind iepuri de casă timp de mai multe săptămîni cu colesterol dizolvat în untdelemn, au obținut producerea aterosclerozei, adică a îngroșării și sclerozării pereților marilor artere sanguine.

Știînd că în sânge colesterolul se află sub formă de soluție, cum se explică atunci „solidificarea” acestei substanțe

care-i permite depunerea pe suprafața și în straturile interne ale pereților arteriali? Cercetări chimice au demonstrat că stabilitatea soluției colesterolului nu depinde numai de nivelul acestuia în sânge, ci de raportul dintre colesterol și o altă substanță grasă din sânge numită lecitină. Cînd cantitatea de colesterol din sânge crește peste limitele normale iar lecitina scade, crește așa-zisul „coeficient colesterol-lecitină”. Dacă lecitina reprezintă peste 30% din grăsimile totale ale sîngelui, atunci creșterea colesterolului nu prezintă o importanță deosebită. Numai scăderea procentului de lecitină în raport cu colesterolul influențează starea de emulsie a acestei din urmă substanțe, favorizînd depunerea ei.

Nu numai alimentația irațională, dar și numeroși alți factori exo și endogeni influențează producerea aterosclerozei. Astfel vîrsta înaintată (ateroscleroza este îndeobște boala persoanelor peste 50 de ani), anumite profesii, infecția reumatică, alcoolismul, boala hipertensivă, bolile de nutriție (obezitate, gută și diabet), nicotina din tutun, insuficiența glandelor sexuale reprezintă factori patogeni care favorizează creșterea colesterolului și formarea aterosclerozei.

Iată de ce o viață cumpătată, respectarea orelor de odihnă și somn, o alimentație rațională, fără excese de grăsimi și condimente, în fine combaterea constipației și a obezității reprezintă condiții principale pentru preîntîmpinarea hipercolesterolemiei și pentru profilaxia aterosclerozei.

Dr. S. Gorelik

E BINE SĂ ȘTIM

Tetanosul

Vom porni de la un caz : Într-o seară este adus cu ambulanța la spital un tînar țăran care zace pe brancardă complet înțepenit de o contractură a tuturor mușchilor. Cea mai mică atingere, zgomotul și chiar lumina puternică produc o accentuare puternică și dureroasă a contracturii musculare: corpul se arcuiește ca un „cocoș de pușcă”, maxilarele se înleștează, respirația este foarte înecată, fața vineție.

Aflăm că în urmă cu 10 zile, bolnavul s-a înțepat la picior pe cîmp. Nu a dat nici o atenție răni, care de altfel s-a vindecat repede.

După o săptămînă a apărut o ușoară rigiditate a maxilarului inferior care îngreuna vorbitul și mestecatul alimentelor. Deoarece tînarul nu s-a prezentat imediat medicului, contractura s-a generalizat în zilele următoare, aducînd bolnavul în stare gravă.

În această fază, cu toate progresele înregistrate de terapeutică, abia 30-40% din bolnavii de tetanos mai pot fi salvați.

Orice rană, cit de mică, murdărită cu pămînt, praf sau bălegar poate duce la îmbolnăvirea de tetanos. Periculoase sînt mai ales înțepăturile cu așchii, spini sau cuie ruginite. Rănilor adînci, care nu singerează mult (cum se întîmplă la înțepare), creează condiții favorabile de dezvoltare a bacilului tetanic. Ajuși în organism, bacilii tetanici se înmulțesc și produc una din cele mai puternice otrăvi cunoscute.

— De ce te enervezi? Știi că trebuie să-i pun picături în nas.

Toxina tetanică este responsabilă de simptomele descrise la cazul nostru.

Tratamentul cel mai eficient în tetanos este cel preventiv. Orice persoană conștientă, indiferent de vîrstă sau profesie, este obligată să fie vaccinată împotriva tetanosului pentru a elimina riscul unei boli atât de grave. Vaccinarea completă împotriva tetanosului produce o imunitate durabilă.

Orice rană, orice plagă tetanigenă va fi arătată medicului în primele 24 de ore de la producerea ei. Persoanele vaccinate primesc cu ocazia rănirii o injecție de anatoxină tetanică (rapel) pentru a li se redobînda rezistența dobîndită cu ocazia vaccinării.

Cei nevaccinați vor primi obligatoriu ser antitetanic, începîndu-se deîndată și vaccinarea antitetanică.

Nu mai înarmați în acest fel, putem preveni pericolul unei îmbolnăviri de tetanos.

Dr. Z. A. Barski

LEXICON MEDICAL

Favusul

Favusul este o micoză, boală provocată de o ciupercă microscopică, ce se localizează de obicei la pielea capului.

Sursa de infecție poate fi omul, animalul și, foarte rar, solul. Dintre animale, cel mai adesea sînt „vinovate”: pisica, șoarecele, vițelul, cîinele precum și animalele de laborator (cobaiul, șoarecele alb, iepurele). Boala se transmite direct de la animalul sau omul bolnav ori în mod indirect prin obiectele folosite în comun, ca: pieptene, perie, șervețel, ciorapi, încălțăminte etc.

Boala este mai frecventă la copiii preșcolari și școlari, dar se poate prelunge și la vîrsta adultă lăsînd alopecii cicatriceale (nu mai crește părul).

Favusul apare sub forma unor cruste galbene ca pucioasa, fixate în piele în jurul firelor de păr. Din cauza formei rotunde și adîncite la mijloc, ca niște farfurioare, ele poartă numele de **godeuri favice**. Uneori godeurile se unesc și formează suprafețe mai întinse galbene, uscate, neregulate.

Caracteristic este aspectul părului, care devine cenușiu — „culoarea părului de porc”. Diagnosticul se precizează prin analiza microscopică a firului de păr.

Favusul ocupă la început regiuni izolate ale pielii capului; cu timpul se întinde ocupînd aproape tot capul. Poate dura toată viața dacă nu se intervine prin tratament. Atît prin faptul că nu are tendința să se vindece de la sine, cît și prin cicatricea pe care o provoacă (cu pierderea părului), favusul este dermatomicoza cea mai gravă.

Dacă în urmă cu 6-7 ani tratamentul favusului era destul de anevoios, deoarece aplicarea razelor X necesita aparatură, cadre calificate și nu era lipsită de riscuri, astăzi există o armă puternică împotriva acestei boli și anume: un antibiotic cu acțiune sigură împotriva ciupercii patogene, cunoscut sub numele de griseofulvină (preparate comerciale ca: Fulcin, Likuden, Grisovin — N.R.). Produsul se administrează pe cale bucală, sub formă de tablete, în doze care variază după vîrsta bolnavului (între 2 și 6 tablete pe zi). Preparatul este în general bine tolerat. Introducerea griseofulvinei în arsenalul terapeutic al dermatomicozelor a marcat o cotitură deosebită în dermatologie. Această metodă este comodă și foarte avantajoasă atît pentru medic cît și pentru pacient, vindecarea fiind cu atît mai radicală cu cît tratamentul e început mai din timp.

Dr. Igor Userovici

CAMBODGIA

În țara safirelor

După o vizită în Cambodgia e aproape cu neputință să rezisti tentației de a așterne pe hirtie puternice impresii pe care și le lasă harnicii locuitori, care în ultimul timp au dobândit importante succese în toate domeniile de activitate, natura-i pitorească, impetușul Mekong și, mai cu seamă, ruinele orașului Angkor — vechea capitală. De cum pui mîna pe condei, în fața ochilor începe să și se perinde, ca într-un original caleidoscop, frumoasa țară cu junglă deasă — acum străbătută de șosele — munți învăluiți într-o pîclă albăstruie, ogoare nesfîrșite cultivate cu orez, întinse plantații de arbori de hevea, cascade zgomotoase, rîuri și laguri cu un debit bogat în care peștele literalmente mișună, încît vizitatorul e pur și simplu uluit etc. etc. Pescuit cu sutele de tone, peștele poate fi întîlnit chiar și în orezării. Ceea ce-i face pe localnici să spună că dacă seara sapi o groapă, a doua zi găsești în ea pește.

La Pnom-Penh, pe malul unui braț al fluviului Mekong, se înalță un edificiu modern, în care e deschisă permanent Expoziția realizărilor economice naționale, vizitată de un mare număr de cambodgieni și străini. Într-un răstimp relativ scurt, Cambodgia a făcut mari progrese. În zece ani, de pildă, au fost construite șapte orașe noi, trei hidrocentrale, 400 de spitale și dispensare, circa 6 000 kilometri de șosele, au fost electrificate 50 de centre rurale etc.

Remarcabile sînt realizările obținute în domeniul învățămîntului. Pînă la proclamarea independenței, în provincia Compong din sudul țării, de pildă, pentru 1 milion de locuitori erau numai cîteva școli elementare; nouăzeci la sută din populație era analfabetă. În momentul de față există școli în fiecare sătuleț. În capitala provinciei s-a deschis acum doi ani o universitate care are deocamdată numai vreo 500 de studenți în cele trei facultăți ale sale: fizico-matematică, mecanică și culturi tropicale. Dar pentru viitorul apropiat se prevede înființarea a noi facultăți și, evident, o dată cu ele va spori și numărul studenților.

Lipsită pînă la dobîndirea independenței de un port la ocean, Cambodgia avea legături economice cu restul lumii pe uscat, prin Thailanda, și prin Vietnamul de sud, pe fluviul Mekong. După eliberare, însă, a început construirea, în golful Siam, a unui port oceanic, Sianukville. Prima etapă a lucrărilor a fost terminată, instalațiile portuare se află la locul lor, iar portul a fost legat de Pnom-Penh printr-o șosea; în scurt timp urmează să intre în funcțiune și o linie ferată.

Într-o țară care pînă la eliberare nu avea, la drept vorbind, nici un fel de industrie, acum există circa douăzeci de întreprinderi de stat — o fabrică de anvelope, una de ciment și cărămizi, întreprinderi pentru prelucrarea lemnului etc., etc. Pe de altă parte, numai în ultimii trei ani exportul s-a dublat, Cambodgia realizînd produse căutate pe piața mondială.

Cambodgia e supranumită și țara safirelor. Dar în afară de acest cristal de culoare albastră, se mai extrag rubine și diverse alte pietre prețioase. Regiunea Pailin, de lîngă frontiera cu Thailanda, este cea mai bogată în asemenea materii prime. Drumul pînă acolo, însă, e foarte accidentat: taie jungla, iar în sezonul ploios nu prezintă nici o si-

Statuie dintr-un templu din Angkor

guranță. Safirul, una din cele mai frumoase pietre prețioase, extrasă cu multă trudă din pămîntul junglei este, evident, mîndria țîntului. După ce cumpără la un preț derizoriu cristalele albastre, giuvaergii iscusiți le prelucreează și le vînd apoi la sume fabuloase. O vizită în atelierul unui giuvaergiu este o desfătare pentru ochi. Fașetele pietrei artistice sîfuite creează iluzia unei profunzimi reci și vertiginoase care captivează privirea.

...Nu poți părăsi, însă, Cambodgia fără să vizitezi orașul Angkor, celebru prin temple și palate de o mare valoare arheologică, datînd din secolele IX—XIII. Începînd din 889, Angkor a fost, timp de peste cinci sute de ani, capitala Cambodgiei. Ascunse îndărătul unui zid verde de junglă, splendidele capodopere ale artei khmerilor au rămas multă vreme necunoscute. Au fost descoperite, absolut întîmplător, abia în secolul trecut intrînd — cum era și firesc — în patrimoniul cultural al omenirii.

Astăzi, Angkor este un original muzeu alcătuit dintr-un ansamblu de temple și palate răspîndite pe o suprafață întinsă. Două dintre ele — Angkor-vat sau Templul din Angkor, magnifică construcție din piatră, înaltă aproape cît catedrala Notre Dame din Paris și Angkor-thom, „Marele Angkor”, centrul anticeii capitale — s-au păstrat cel mai bine. Angkor-vat, ea și celelalte edificii din oraș, a fost construit fără a se utiliza ciment sau var. Tăiați cu o extraordinară precizie în piatră, pereții au fost așezați unul lîngă altul și s-au menținut numai datorită forței de gravitație și perfecțiunii forme.

Se spune că după destrămarea statului khmer, în incinta templelor închinată zeilor și dansatoarelor „sacre” — pe acestea din urmă basoreliefurile din interiorul clădirilor le reprezintă în diverse ipostaze — au mai locuit, timp de aproape trei secole, preoți care au păstrat cu strășnicie secretele orașului din piatră din inima junglei.

Dar și după descoperirea celebrelor ruine, Angkor a continuat să rămînă un oraș al misterelor.

Arheologii au stabilit că locuitorii anticeii capitale a străvechiului stat khmer, desmembrat în secolul al XVI-lea sub presiunea popoarelor vecine, trăiau în case de lemn, piatră fiind rezervată divinităților. În felul acesta se explică de ce nu s-a păstrat nici urmă din casele lor; la tropice lemnul se degradează foarte repede.

Sub cupolele unuia din palatele care s-au păstrat mai bine se dau spectacole de balet. Fotoliile pentru public sînt așezate printre coloanele înnegrite de vreme și intemperii. În companiment de instrumente naționale, tinere și frumoase balerine dansează cu o grație desăvîrșită. E o priveliște de neuitat...

I. Orlov

SPANIA

Fastul și gloria Alhambrei

Ne îndreptăm spre Granada. Ca să ajungem acolo, în sudul Spaniei, trebuie să străbatem — peste lanțul muntos Sierra Nevada — o șosea aflată la cea mai mare altitudine din Europa. Pe măsură ce urcăm se face tot mai frig, dat fiind că Sierra Nevada înseamnă zăpadă și gheață pe înălțimi și arșiță tropicală la poalele munților. Trezem prin orașul Herro Gordo. Cînd nu e ceață, de acolo se văd, în genere, clar Gibraltarul și coasta africană. Intrucît ne aflăm în sudul țării, sintem înconjuțați de plantații de bananieri și portocali, iar deasupra noastră se profilează un soi de cactuși ciudați — mai înalți decît un stat de om — și agave cu frunze de mărimea unui pește-ferăstrău...

Încă un urcuș și deodată începem să coborîm... Drumul larg de munte, străjuit de coconari — arbori coniferi ornamentali cu coroane în formă de umbrelă — și de fagi, ne duce direct spre valea în centrul căreia, între două catari de livezi înfloritoare, se zărește palatul califilor din Granada — celebrul Alhambra.

În drum observăm la un moment dat, săpată în portalul de piatră al unei case, o rodie, „stema” orașului și izvorul numelui său: Granada. În purpuriul miezului ei cărnos, rodia poartă dulceața aspră a unui suc care, în clipa cînd se scurge din fructul mușcat, poate fi asemuit cu picături de singe. Și la fel e și Granada. Numele ei evocă multă dulceață aspră, frumusețe și singe...

Ne apropiem de porțile cu două catari, înalte aproape cît coroanele copacilor din preajmă, care alcătuiesc fastuoasa intrare în Alhambra. Apoi intrăm în incinta palatului, numit din vremi străvechi „micul Bagdad”, care a înflăcărat imaginațiile nu mai puțin decît poveștile din „O mie și una de nopți”.

Dar nu ne pomenim într-o lume de basm, ci într-o clădire reală și în istoria adevărată. Iar istoria ne spune că, după destrămarea mai întîi a califatului de Cordoba și apoi a emiratului din Sevilla, Granada a rămas unicul refugiu al civilizației arabe pe pămîntul Spaniei. Emiratul de Granada a rezistat izolat, în munții Sierra Nevada, aproape două secole și jumătate. Granada a căzut la 2 ianuarie 1492...

Intrăm într-o sală de marmură. Încăperea, nu prea mare, e împărțită în două printr-un șir de coloane și are un balcon. Pardoseala e din teracotă iar cupola tavanului are niște orificii în formă de stele, prin care se zărește cerul... Apa albăstruie dintr-un bazin circular e încrețită de valuri mici stîrnite de adierea vîntului ce pătrunde prin plafon. E baia emirului; înaltul demnitar ședea într-o parte a sălii, în care exista un fel de baie de aburi, iar vis-à-vis se afla o bancă mare pentru odalisele haremului. Tinerele trebuiau să danseze și să se îmbăieze în bazin în fața stăpînului și numai a lui, căci nici un alt muritor nu avea dreptul să le privească. Nici chiar instrumentiștii și cîntăreții din balcon, care acompaniau cu niște sunete melodioase fascinantul spectacol. Muzicanții nu vedeau priveliștea pentru că erau orbiți. O, nu, nu de frumusețea cadinelor emirului, ci pur și simplu pentru că li se scosese ochii.

În acest palat s-au petrecut cîndva multe lucruri sinistre, dar talentații meșteri arabi care au făurit frumosul Alhambra, poem din piatră, apă și lumină, n-au avut nici o legătură cu ele. De aceea „miracolul Alhambrei” înseamnă pentru noi numai descoperirea luminoasei poezii a lumii arabe. Nesfîrșitele curți interioare (patio — în casele spaniole — N.R.) cu fragile galerii mauritane și cu cer în loc de acoperiș, sălile de marmură cu armonioase compoziții și arcuiri măiestrit boltite, incrustațiile și mozaicurile pereților și coloanelor de o neasemuită frumusețe, bolțile alcătuite din stalactite, din „piatră curgătoare” și din cedru de Liban — toată această „muzică pentru ochi” se împletește în imbinări absolute neobișnuite cu fîntinile și lacurile interioare.

Marmura străvezie și mozaicurile din jasp și sîdef care se oglindesc în apă capătă mereu, în funcție de lumină, altă culoare, devenind cînd perlate, cînd albăstrui, cînd portocalii sau gălbui. În aceste ape colorate și străvezii se priveau și frumoasele haremului, căci pe vremea aceea nu se cunoștea încă oglinda.

Alhambra este o lume făurită pentru desfătări. Curtea leilor de lîngă dormitorul haremului, un patio mare cu o galerie în două catari ornată cu mozaicuri și coloane, este neînchipuit de frumoasă. Doisprezece lei susțin cu spinările lor cupa unei fîntini. Apa umple atît de mult cupa încît pare gata-gata să se reverse peste marginile ei, dar lucrul nu se întîmplă, căci în momentul culminant țîșnește în jeturi puternice prin gura leilor și se scurge în niște canale, care irigă grădinițele cu flori din curte... Priveliștea desfată ochiul și încîntă urechea cu susurul melodios al apei... Și fără să vrei atingi cu buzele botul leilor, sorbind cu plăcere din lichidul rece, înviorător.

...Apoi am deschis niște uși grele și am pătruns într-o imensă și fastuoasă sală — sala ambasadelor. Sub plafonul ei sculptat, imaginînd cerul și stelele, l-a primit regina Isabella a Castiliei pe Columb cînd s-a întors din America. Aceleași înalte sfeșnice aurite din unghere au luminat, poate, întîlnirea dintre regină și celebrul explorator. Columb a făcut epocala descoperire în același memorabil an — 1492 — cînd armata spaniolă a înfrînt ultima rezistență a maurilor. Regina l-a primit pe Columb chiar în palatul stăpînitorilor arabi abia alungați. Palatul strălucia de măreție, Spania nu cunoștea pînă atunci asemenea fast. Pe vremea aceea, era primejdios pentru regii spanioli să se stabilească definitiv într-un loc, dat fiind că într-altă regiune a țării feudali se puteau răscula și atunci suveranul trebuia să lase totul de o parte și să plece spre a înfrînge forțele potrivnice. Așa încît, regii n-aveau timp să-și construiască palate și să-și aranjeze o curte cu fast.

Dar dorința de a avea un palat care să devină un simbol vizibil al măreției monarhului încolțise de mult în mințile regilor catolici. De aceea, Carol — nepotul și urmașul Isabellei și al lui Ferdinand — s-a gândit să aleagă drept capitală a imperiului chiar Granada, splendidul oraș. Ar fi fost, însă, o nesăbuită să transforme în capitală a Spaniei un oraș arab cu un palat, așezat departe în munți. Dacă acum e nevoie de cîteva ore ca să ajungi acolo cu un avion „Caravelle”, în cît timp putea fi străbătută această distanță cu cai sau căbiri?...

Dar să nu uităm de celebrele curți de jos ale palatului... Am pornit într-acolo pe niște alei în pantă ușoară și, în cele din urmă, am ajuns la cea de a doua Alhambra — poate chiar mai frumoasă decît prima — făurită din cimișir, chiparos și tuia (arborele vieții — N.R.) din trandafiri parfumați, leandri etc. — al căror frunziș a fost preschimbat de foarfecele grădinarilor în case și alei, avînd cerul drept acoperiș. Al doilea material din care a fost construit acest „palat de vară” este apa care cade în cascade puternice, împroșcînd stropi scilpitori. Melodia pe care o închină susurul apei este unul din principalele leitmotive ale Granadei... Și cînd te gîndești că această apă a fost adusă pe versantele înalte ale Sierrei Nevada prin apeducte construite de arabi. Într-adevăr, regii Castilici aveau de ce să admire palatul și să dorească să transforme acest oraș minune în capitala lor.

G. Boiadjev
V. Komissarjevski

Fara cuvinte

Un finut caucazian cu multe monumente vechi: Svanetia

MATRIMONIALE

230 de căsătorii
pe oră

Date statistice arată că în 1965 în Uniunea Sovietică au fost întemeiate peste două milioane de familii. Cu alte cuvinte, s-au încheiat în medie 230 de căsătorii pe oră. Nu e puțin. Și totuși în ultimii ani numărul căsătoriilor a scăzut pentru că cei ajunși la vîrsta întemeierii unui cămin (20—25 de ani) s-au născut în anii celui de al doilea război mondial cînd, după cum se știe, natalitatea a fost mică. Există, însă, regiuni în care se înregistrează și acum o adevărată avalanșă de nunți. La o mie de locuitori din regiunile Magadan, Kamciatka sau Primorie (Orientul îndepărtat), de pildă, s-au contractat, acum un an, în medie peste 11 căsătorii. Amintim, ca termen de comparație, că în aceeași perioadă, în alte regiuni ale Uniunii Sovietice au avut loc în medie 6,9 sau 7,3 căsătorii la o mie de locuitori, în Anglia 7,6, în Franța 7,1.

Numărul căsătoriilor nu e distribuit uniform pe cele 12 luni ale anului. Cele mai puține nunți se serbează în aprilie, luna cînd se leagă cunoștințele și încolțește dragostea. Nunțile se înmulțesc brusc în luna octombrie, ca să atingă apogeul în noiembrie, decembrie și ianuarie.

Datele privind căsătoriile au înregistrat în ultimii ani un fenomen imbu-curător și anume: tot mai puține familii întemeiate cu ușurință. Împrejurarea se vedește în procentul scăzut (de la 3,7 la 2,2 la sută în perioada 1960—1965) de divorțuri ale perechilor care au conviețuit mai puțin de un an. Printre soții în vîrstă de pînă la 25 de ani care în aceeași perioadă au cerut desfacerea căsătoriilor, numărul femeilor a fost de peste două ori mai mare decît al bărbaților.

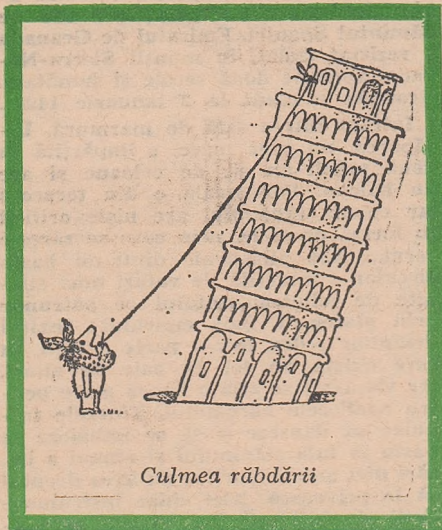
DUPĂ OPTZECI DE ANI

O explicație
pentru cazul
„Mary Celeste“?

La 7 noiembrie 1872, brigantina „Mary Celeste“ a plecat din Genova spre New-York cu o încărcătură de alcool. La 5 decembrie 1872, a fost găsită de corabia „Dei Gratia“ la est de insulele Azore cu pinzele ridicate, navigînd fără nici o abatere spre vest, ca și intactă, dar fără nici un om la bord.

O seamă de obiecte de îmbrăcăminte,

pipe și instrumente aruncate în dezordine păreau dovezi că nava fusese părăsită în mare grabă. Momentul cînd s-a produs acest lucru putea să fie și el precizat. Ultima poziție a vasului, notată pe o tăbliță de ardezie, purta data de 25 noiembrie, ora 8,00. Despre echipaj, soția căpitanului și fetița de trei ani a acestuia nu s-a mai putut însă afla nimic. De atunci încolo, cazul „Mary Celeste“ este unul din cele mai cunoscute mituri acvatice, alături de Olandezul zburător, monstrul de la Loch Ness sau Mobby Dick, balena albă. Timp de opt decenii marinari și scriitori, printre care părintele spiritual al lui Sherlock Holmes, nu mai puțin celebrul Conan Doyle, au încercat să găsească o explicație pentru misterul „Mary Celeste“. Excroci l-au

Culmea răbdării

exploatat în scopuri necinstite, iar oamenii de știință s-au compromis cu ipoteze care s-au vădit a nu putea rezista la o cercetare riguroasă.

Și „Mary Celeste“ a rămas „un mister nedescurcat“, cum s-a exprimat Rupert Furneaux, autorul unei recente cărți despre „adevărată poveste“ a brigantinei, despre care el afirmă că „n-a fost povestită pînă acum“.

De vină, însă, pentru această situație, afirmă Furneaux, n-au fost obișnuitele legende marinărești care „ar fi putut țese în jurul adevăratei istorii un văl de fapte născocite“. Ci în primul rînd un funcționar englez, pe nume Solly Flood, avocatul coroanei la Gibraltar. Într-un raport oficial, Flood a amintit despre niște pete de sînge ce ar fi fost găsite pe o sabie aflată în cabina echipajului. De aici presupunerea că echipajul și-a croit drum cu forța spre încărcătura de alcool și, amețit de băutură, l-ar fi ucis pe căpitan și familia acestuia după care a fugit.

Aceasta a fost prima „teorie“. Apoi au urmat multe alte variante :

Ziare engleze au afirmat că comandantul brigantinei, căpitanul Briggs, a părăsit vasul din pricina fricii de un aisberg uriaș.

Ziare americane s-au referit la niște presupuși pirați nord-africani care ar fi ucis echipajul sau l-ar fi luat în captivitate spre a-l vinde într-un tirg de sclavi,

Pe la 1900, cea mai curentă versiune era că un val uriaș a măturat întreg echipajul de pe bord.

Conan Doyle a crezut că a dat de urma unui pasager de culoare, pe nume Septiminius Goring, care a ucis echipajul.

În 1926, englezul Adam Bushey a socotit că-l îndreptățit să afirme că „Mary Celeste“ a fost temporar „imaterializată“ în plin ocean, cu care prilej echipajul și-a găsit moartea.

În sfîrșit, profesorul american Jessup, specializat în cercetarea așa numitelor Ufo (Unidentified Flying Objects) a presupus în 1955 că echipajul ar fi fost răpit de o farfurie... submarină.

Dar nici valurile, nici Ufo, nici bandiții, nici ghețarii n-au pricinuit, se pare, dispariția echipajului, a căpitanului Briggs și a familiei sale. După Furneaux, lucrurile s-au petrecut așa :

Echipajul a coborît în dimineața zilei de 25 noiembrie, în timpul unei acalmii a oceanului, în singura barcă de salvare, pe care a legat-o de vas cu un odgon special folosit la manevrarea pinzii mari — care ulterior n-a mai fost găsit pe vas — și s-a lăsat remorcat. Dar deodată s-a stîrnit un vînt puternic, odgonul s-a rupt, „Mary Celeste“ s-a îndepărtat și echipajul a murit probabil de sete sau foame undeva pe oceanul pustiu.

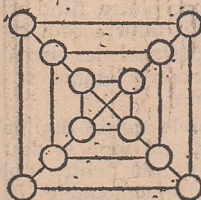
De ce s-a angajat însă căpitanul Briggs în această aventură? Nici Furneaux nu poate da o explicație pe care s-o considere ca absolut certă. Dar face o supoziție ce ar putea fi oarecum apropiată de adevăr. Și a-nume, că în cursul călătoriei alcoolul s-a incins atît de tare, încît vaporii de alcool au umplut toată cala. La o inspecție a încărcăturii, un marinăr neprevăzător s-a apropiat cu o lampă aprinsă și atunci s-a produs o explozie, care n-a pricinuit însă avarii navei. De teama unor noi explozii, căpitanul Briggs a dat ordin ca toată lumea să coboare în barca de salvare unde voia să aștepte trecerea primejdiei...

M. Staruhov

RECREAȚIE ARITMETICĂ

Jonglerie cu cifre

Așezați în cerculețele acestei figuri cifrele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 în așa fel încît suma cifrelor din virfu-

rile fiecărui pătrat să fie egală cu 26, iar sumele cifrelor dispuse pe diagonalele pătratului exterior să fie egale între ele.

(Răspunsul în pag. 11)

UN INAMIC PERFID

Pămîntul tremură

Pe glob există peste 520 de vulcani activi. Această cifră nu include vulcanii subacvatici care, de altfel, nici nu sînt toți cunoscuți. Cutremurele declanșate de activitatea vulcanică pricinuesc uriașe pagube materiale și suferințe grele. Calcule recente au arătat, de pildă, că în ultimele trei-patru milenii au pierit, de pe urma cutremurelor, cel puțin 15 milioane de oameni.

Pămîntul tremură în permanență. În fiecare oră pe glob au loc în medie zece cutremure, iar în fiecare an peste 100.000.

M. Denisenko

VITAMINELE JUNGLEI

De ce sînt pigmeii
veseli?

Voia bună permanentă și netulburată a pigmeilor din Africa se datorește unei substanțe care a primit denumirea de vitamina T. Această substanță stimulează organismul și are în plus o acțiune euforizantă care dă naștere unei bunăstări și veselii generale.

Pigmeii ingerează inconștient această substanță. După cum au stabilit mai mulți oameni de știință, ea este conținută în hrana pigmeilor, care mîncă insecte, mai cu seamă în scheletul gîndacilor, furnicilor, lăcustelor și altor artropode inrudite.

La Moscova s-a disputat recent un campionat neobișnuit la care au luat parte 22 de echipe de tineri hocheiști amatori. În fotografia noastră: vajnicul portar al echipei din Tiumen.

Tragicul destin al „celei mai mari spioane“

(Urmare din pag. 2-a)

Atașatul militar german, colonelul von Kalle și atașatul naval, căpitanul de rangul III Kron, se arătară sceptici față de misiunea încredințată dansatoarei. În momentul acela, când din Europa rușată de război dăduseră năvală în Madrid o droaie de aristocrați bogăți și legiuni de femei frumoase dornice de aventuri, nici nu putea fi vorba de o încercare de a pătrunde în cercurile din preajma Curții. Altceva erau, însă, restaurantele și localurile de noapte în care chefuiu nebunește ofițeri din armatele aliate veniți în permisie. Și Mata-Hari trebui să-și exercite în acest mediu talentele de spioană.

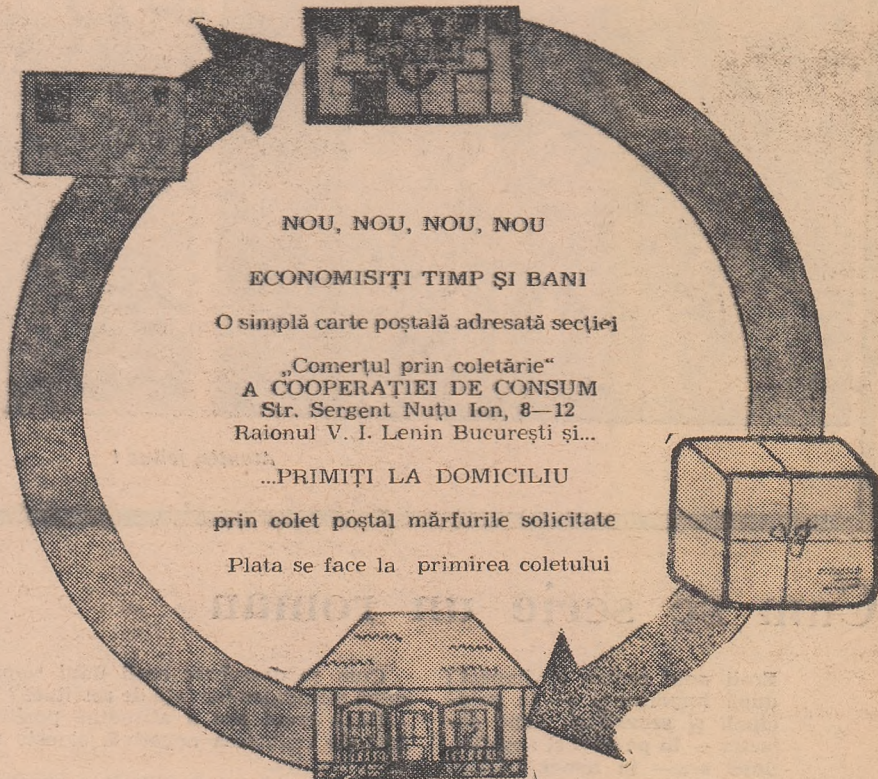
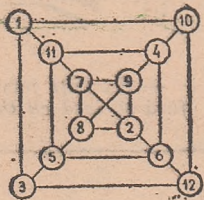
Schimbarea rolului n-o afectă însă prea mult. În ultimii doi ani duse dorul atmosferei de petrecere cu care fusese deprinsă, al bucătăriei alese, al atenției și admirației bărbaților, așa încât se avintă — fără rezerve — în iureșul vieții de noapte dusă de „lumea femeilor ușoare“ madrilene. Din personalul atașatului naval îi fusese dat ca ajutor locotenentul Canaris, supranumit de colegi, pentru excesiva lui curiozitate, Kieker, adică „cel ce privește pe furiș“. Și, curind, cei doi deveniră oaspeți obișnuiți ai tuturor localurilor mai cunoscute din capitala Spaniei. Deseori erau văzuți și în portul Vigo, în care aruncau frecvent ancora nave ale aliaților...

Dar deasupra capului fostei dansatoare începeau să se îngrămădească nori prevestitori de furtună. Înainte de a leca din Bruxelles, deconspirase în favoarea contraspionajului german nu-

mele și adresele celor șase agenți francezi. Cinci dintre ei erau niște infractori de drept comun, care evadaseră din închisoare și nu aveau nici o legătură cu Biroul II din Paris. Cel de-al șaselea însă era un agent dublu, lucru pe care Parisul îl bănuia de mult, dar nu și Berlinul. Și deși servea devotat serviciul de spionaj german, iar pe francezi îi ducea în genere de nas, căutând să stoarcă o sută de franci în plus, germanii îl trimiseră liniștiți pe lumea cealaltă, spre marea bucurie a colegilor din Biroul II. Mai târziu se află că, de fapt, ghinionistul agent fusese infiltrat de „Intelligence Service“ în serviciul de spionaj german. După datele culese de englezi, informațiile despre el fuseseră furnizate germanilor de o femeie. Și deși dovezile nu erau peremptorii, ele păreau totuși să arate că putea fi vorba despre Mata-Hari.

(Va urma)

RĂSPUNSUL
JOCULUI
DE LA
PAGINA 10-A

NOU, NOU, NOU, NOU

ECONOMIȘTI TIMP ȘI BANI

O simplă carte poștală adresată secției

„Comertul prin coletărie“
A COOPERĂȚIEI DE CONSUM
Str. Sergent Nuțu Ion, 8-12
Raionul V. I. Lenin București și...

...PRIMIȚI LA DOMICILIU

prin colet poștal mărfurile solicitate

Plata se face la primirea coletului

La cerere vi se trimite GRATUIT lista mărfurilor care se pot expedia la domiciliu.

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

5493 A

CADOURI

PLĂCUTE
UTILE
IEFTINE

Servicii de masă,
lichior, cafea etc.
Vase de flori
și bibelouri
produse de
COMPLEXUL
INDUSTRIAL DE

STICLAȘI PĂIANȚĂ
SIGHIȘOARA

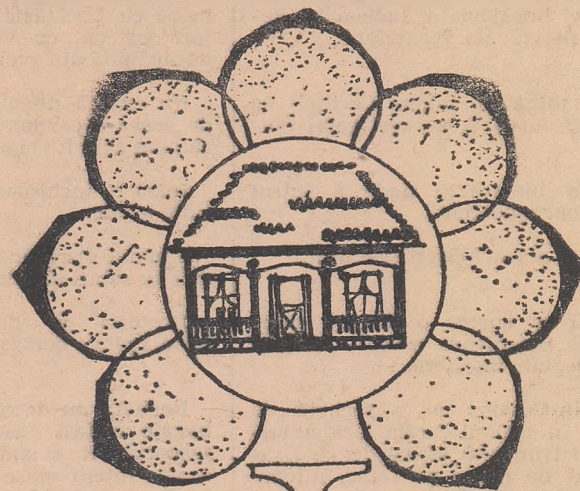
5186 A

GALLUS

VOPSEȘTE
ORICE ȚESĂTURI

- MĂTASE
- BUMBAC
- LÎNĂ
- ROCHII
- HAINE
- BLUZE

COLOROM

TINE CASA
CA O FLOARE

ASPIRATORUL
RECORD

Se poate procura și cu PLATA IN RATE de la MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

Atenție, feline!

Cum se scrie un roman

Eroii unui roman se împart: după importanță — în principali și secundari, după caracter — în pozitivi și negativi, după sex — în femei, bărbați și copii. Eroul principal poate fi individual sau colectiv.

Eroii individuali ai unui roman pot fi în număr de unu pînă la șase, în romanele pentru tineret promovîndu-se principiul eroilor-perechi (tată-mamă, frate-soră, doi pionieri, două eleve) iar în romanele pentru adulți un principiu contrar. Făurirea unui număr mai mare de șase eroi individuali produce îngheșuală în paginile cărților. Eroul colectiv trebuie să conțină cel puțin două persoane. Numărul maxim e infinit.

Spre deosebire de eroul individual principal, forța de înrîurire a eroului colectiv e mai mare, șovăielile lui sînt mai mici, convingerile mai ferme.

Eroul secundar poate fi și el individual sau colectiv. Eroul individual secundar are dreptul să vină în contact cu eroul individual principal, dar relațiile lor trebuie să fie efemere și întâmplătoare.

Eroul colectiv secundar depinde de locul acțiunii. În principiu el este ținut în rezervă, pentru cazul cînd eroul individual principal, silit de împrejurări sau de o nevoie lăuntrică, ar recurge la el. În cazuri excepționale, cînd împrejurările sau cerințele lăuntrice nu silesc eroul individual principal să recurgă la colectiv, mai există o posibilitate de a introduce colectivul în roman pentru a-l readuce pe erou pe drumul cel drept.

Eroii pozitivi și negativi sînt definiți de atitudinea lor față de realitate și de datele lor personale.

Cum se deosebesc eroii unui roman după atitudinea lor față de realitate?

Dacă eroul are o atitudine pozitivă față de realitatea pozitivă, el este un erou negativ.

Dacă eroul are o atitudine negativă față de realitatea pozitivă este, de asemenea, un erou negativ.

Dacă eroul are o atitudine negativă față de realitatea negativă, este un erou pozitiv.

Dacă, în sfîrșit, eroul are o atitudine pozitivă față de realitatea pozitivă, trebuie revăzută concepția lucrării spre a evita dificultățile din procesul de creație.

După datele lor personale:

Eroul pozitiv e diametral opus eroului negativ. El acționează individual sau în colectiv și principalul lui rol în roman este de a se perfecționa continuu. Viteza de perfecționare a eroului pozitiv este direct proporțională cu dimensiunile romanului.

Eroul negativ se află direct sau indirect, la polul opus eroului pozitiv. El acționează numai individual, iar funcția lui principală în roman constă în a descompune pe alții și pe el însuși. Viteza de descompunere (proprie și a altora) și recurgerea fățișă la orice mijloace pentru a-și atinge scopul nu depind de dimensiunile pe care autorul intenționează să le dea romanului. Dacă din motive independente de voința autorului, cititorul nu reușește să deosebească în cursul lecturii eroul pozitiv de cel negativ, el are posibilitatea să-i identifice după așa-numita morală de la sfîrșitul romanului, unde pe eroii pozitivi îi așteaptă o răsplată binemeritată, iar pe cei negativi o pedeapsă binemeritată. Reproducem cîteva modele de finaluri posibile:

Eroul pozitiv

Primește un apartament cu trei camere, baie, bucătărie și balcon cu vedere spre parcul din vecinătate.

Capătă mina și inima Ceciliei, se căsătorește cu ea și au trei copii frumoși.

Iese din închisoare unde a intrat dintr-o eroare judiciară.

E avansat și i se mărește salariul.

Termină cu succes o lucrare științifică, i se patentează invenția și primește o răsplată meritată.

Zboară în Cosmos cu o rachetă de transport, în salonul căreia face cunoștință cu o frumoasă stewardessă. Dragoste, lună de miere pe Lună, întoarcere fericită pe Pămînt.

Devine directorul clinicii de psihiatrie.

E reabilitat în ședință.

Istovit de nopți de veghe, suferind de tulburări de echilibru, necunoscînd regulile pilotajului, zboară pe un avion defect către un sat situat la 300 km, fără teren de aterizare, transportînd o sticlă de iod pentru un copil ce s-a înțepat la deget și evitînd astfel urmări ce ar putea fi fatale.

Împărțirea eroilor după sex joacă un rol hotărîtor în dezvoltarea intrigii amoroase a romanului.

E. Vittlin

Eroul negativ

Primește o cameră într-un apartament cu bucătărie comună, fără baie, fără balcon, cu vedere spre o casă dărăpănată din vecinătate.

Nu capătă mina și inima Ceciliei și de aceea e condamnat la aventuri tre-cătoare care îi vlăguiesc organismul.

Intră în închisoare pe baza unei sentințe legale.

E mutat disciplinar într-un post inferior cu salarizare mai mică.

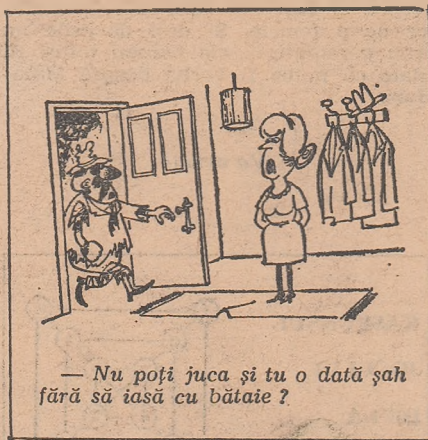
Invenția se dovedește o înșelătorie, eroul e demascat și blamat.

Racheta nu decolează. În camera de bagaje a fost descoperită o persoană suspectă. E amanta eroului, pe care acesta intenționase s-o introducă ilegal în Cosmos. Scandal, imputarea costului rachetei, amanta fuge cu un alt bărbat.

Devine pacient al clinicii de psihiatrie.

Nu e reabilitat în ședință.

Zdravăn ca un taur, răsfoiește o revistă ilustrată, tolănit pe pat, își trimite străbunica în vîrstă de 90 de ani să-i aducă un pahar cu apă, străbunica se grăbește să îndeplinească dorința strănepotului, se împiedică, cade și se alege cu o gravă fractură coxofemurală.

Cum se concep o disertație

Cîtă dreptate a avut, la timpul lui, cunoscutul pedagog Jan Kamenski cînd a spus: „Cel mai ușor e să începi cu începutul, întrucît din altă parte e mai greu“. Iată de ce am vrut să conturez, de la bun început, teza fundamentală a disertației mele, recurgînd la ideea epigrafului susmenționat, ceea ce mă scutește de necesitatea de a amîni aforismul analog al scriitorului român Anton Pann: „Nu-ți poți potoli setea din pumnul altuia“.

Se pare că „sînt om și nimic ce-i omenesc nu mi-e străin“, cum a recunoscut bătrînul Terențiu și, prin urmare, nu pot să nu împărtășesc invidia firească a lui Epictet, care exclama cu durere: „Fericit cel ce nu rivnește la ceea ce nu are și se bucură de ceea ce are“. În genere, neputînd să nu recunosc adevărul cuvintelor profetice ale lui Jules Renard, mărturisesc prin spusele lui: „Singura carte desăvîrșită a fi scris-o eu, dacă aș fi putut“.

Cam acestea, deocamdată, despre modesta mea persoană.

Trecînd la onorații mei oponenți, le-aș recomanda de la bun început operele lui Rabindranath Tagore în care vor găsi, cu siguranță, următoarea afirmație: „Canalul crede cu încîntare că riurile n-au altă treabă decît să-l alimenteze cu apă“. Pornind de la această idee le-aș adresa bucuros îndemnul: „Cunoaște-te pe tine însuși!“, dar un sfat similar a fost rostit și de un alt filozof, pe nume Thales.

Căci în zilele noastre onorații oponenți se comportă întocmai ca cei despre care Quintilian spunea că „renunță mai curînd la un prieten decît la o vorbă de duh“ (spusă de prietenul în cauză, adaug eu). Se știe, însă, că „omul se poate lipsi de multe, dar nu și de oameni“ (Ludwig Börne). Nu întîmplător un talent autentic cum a fost Petrarca a declarat categoric: „Prefer un om fără lux de cunoștințe literare, unui lux de cunoștințe literare fără om“. E limpede, așadar, de ce practica onorațiilor mei oponenți — și ea un fel de lux — nu poate fi calificată decît în lumina aserțiunii lui D'Alembert: „Luxul e o crimă împotriva omenirii“.

Toate acestea, pe plan social. Există însă și un alt aspect, de ordin individual, al problemei, aspect surprins încă de Boileau care a spus: „Adesea belșugul sărăcește materia“. Și nu numai de Boileau. Într-un cuvînt, ca să revin la onorații mei oponenți, constat împreună cu Montesquieu: „Cînd alergî după prea mult spirit dai de prostie“.

Aș fi putut, firește, să înmulțesc argumentele în favoarea tezei fundamentale a disertației mele, dar „totul are o măsură și hotare bine delimitate“ (Horățiu). Încheind preambulul diserta-

ției mele am onoarea, cu permisiunea dumneavoastră, acum că mi-am expus considerațiile — concise, dar aș îndrăzni să spun pline de conținut, dacă nu m-aș abține să repet susele lui Napoleon: „Cuvintele se simțeau îngheșuite, dar ideile erau la largul lor“ — să trec la miezul problemei care constituie obiectul disertației pe care o supun atenției dumneavoastră.

Așadar, citatomania, tentațiile ei și modul în care lupt împotriva lor...

B. Rabii

Cum nu se ascultă o conferință

Nici un orator, oricîtă energie ar avea, nu are șanse să biruie în întregime somnolența auditoriului. Fiecare dintre noi știe că somnul din timpul unei conferințe lungi e mult mai profund decît starea de înțepenire hipnotică cunoscută sub numele de „pico-teală“. După un somn de acest gen ne trezim împospătați. Dar nu oricine e destul de viteaz pentru a dormi deschis și cîstît. După o analiză minuțioasă a acestei stări de lucruri sînt în măsură să prezint cititorilor cîteva metode originale, necunoscute pînă în momentul de față.

Așezați-vă în scaun cît mai adînc posibil și aplecați capul ușor înainte; asta vă va elibera limba, ușurîndu-vă respirația. Sforăitul sonor îl scoate din sărite chiar și pe cel mai înocent orator, de aceea un lucru principal e să evitați sforăitul, să vă eliberați toate căile respiratorii. Capul nu trebuie să vi se bălăbănească, de aceea faceți-i din amîndouă mîinile un suport solid, în formă de trepied: încă Arhimede știa că trei puncte de sprijin alcătuiesc un dispozitiv foarte stabil. În felul acesta scade și riscul de a vă pomeni grămădă pe podea (revenirea la poziția inițială făcîndu-se îndeobște pe fondul unei rumori nu tocmai plăcute în rîndurile asistenței).

E bine să camuflați ochii închiși îndărătul palmei, stringînd cu degetele fruntea încrețită. Poziția dă impresia unei intense activități cerebrale și-l pune întrucîtva în încurcatură pe orator. Nu uitați, însă, că nu sînt excluse strigătele de groază în timpul coșmarurilor. În privința asta mergeți la risc. Treziți-vă încet, priviți de jur-împrejur și nu aplaudați dintr-o dată. S-ar putea ca aplauzele să fie deplasate. Cel mai bine e să așteptați să vă trezească aplauzele finale.

(Din „Sovetskaia Rossia“)

